N:o 5—6. Marraskuun 2/15 p:nä 1917.
(Нојабрјан, Марраскуун. 2 пäйв. 1917)

Karjalaisten Sanomat

(Карјалазіен Саномат)

Viestejä Vienan ja Aunuksen karjalaisille. — Віестилöй Валгіенмерен да Ануксен карјалазіл.

Ilmestyy Karjalan Sivistysseuran toimesta tämän syyskuun alusta kaksi kertaa kuussa 4—6 sivuisena. Tilaushinta vuoden loppuun 3 mk. tai 1 rupl. 50 kop. Yksityisnumerot 50 p. eli 25 kop. — Lehden asioissa kirjoitetaan: Karjalaisten Sanomain Toimisto, Helsinki, Vuorikatu 8 A. Puh. 7496.

Vastaava toimittaja Iivo Härkönen.

Илмавуу Карјалан Уленду́с-сеуран тоймес тäмäн лехтен јäллес какси кердуа куус 2—3 лехтизеннä. Тилавус-(кучунда-)хинда тäмäн вуувен лопнух 1 руб. 50 коп. Эрäйнäйзет лехтет 25 коп. — Редакеіјан адресси: Karjalaisten Sanomain Toimisto, Helsinki, Vuorikatu 8 A. (Финляндія).

Venäjän perustavaa kokousta odotellessa.

Venäjän perustava kokous lähenee. Sen vaalit pitäisi toimitettaman kautta koko Venäjän laajan valtakunnan jo tämän marraskuun 12 p:nä (vanhaa lukua; uutta lukua 25 p:nä), ja itse kokouksen pitäisi alkaa tämän kuun 28 p:nä v. l. (uutta lukua jouluk. 11 p:nä). Ei siis enää pitkää aikaa näihin tapauksiin. Ne ovat jo aivan ovella.

Mitä niissä tulee tapahtumaan? Ketä tulee valituksi tuohon suureen kokoukseen edustajiksi: minkä puolueen edustajia enemmän, minkä suunnan kannattajia, minkä asukasluokan miehiä? Talonpoikiako vai työmiehiä? Oppineenpainko tai suurvaraisempain säätyjen jäseniä? Minkä kansallisuuden edustajia, minkä eri-asujamiston asiain ajajia? Suurvenäläisiäkö valtava enemmistö? Ukrainalaisiako sitten (jos nämä ottavat osaa tuohon kokoukseen), tai muhamettilaisia, valkovenäläisiä, virolaisia, lättiläisiä, pieniä suomensukuisia kansoja? Muodostavatko nämä „vierasheimoiset“ edes yhdessä enemmistön tai valtavan vähemmistön? Heitähän sanotaan olevan sataaviittäkymmentä eri laatua.

Mitä tulee sitten itse tuossa kokouksessa tapahtumaan? Menevätkö kaikki asiat siinä suurvenäläisten mukaan — niiden, joista kaikkein luultavimmin voi tulla enemmistö? Tämä enemmistövaltako määrää kaikki? Tai jos päätösvalta lankeaa toisille, nimittäin „vierasheimoisille“ — hekö sitten saavat sanella Venäjän valtakunnan tulevan elämän perusteet? Onko heissä silloin yksimielisyyttä ja kylliksi suurta kaukonäköisyyttä? Ovatko he oppineet jotain entisistä oloista?

Hyvin mahdollista on, että voimasuhteet eivät jakaannu kansallisuuksien mukaan, vaan tuon nykyaikana hyvin muotiin tulleen jakoperusteen mukaan — puolueiden perusteella. Mikä puolue silloin sanelee Venäjän valtakunnan sisäisen rauhan ehdot? Bolshevikit, menshevikit, talonpojat, kadetit tai työryhmäläiset? Näinä päivinä jakanevat eri puolueet lopullisia ohjelmajulistuksiaan kansalle ja asettanevat ehdokkaitaan. Emme ole saaneet käsiimme muita kuin menshevikkien ohjelmajulistuksen, jonka myös olemme julkaisseet lehdessämme.

Kuka puhuu tuossa suuressa kokouksessa karjalaisten puolesta? Puhuvatko suurvenäläiset yleensä muiden kansojen puolesta ja muut kansallisuudet taas — muistavatko he valtakunnan vähäisimpiä? *Liikuttaako ketään karjalaisten asia?* Onko heitä niin paljon, että joku ottaisi huomioonsa heidän olemassaolonsa, onko heidän asemansa, merkityksensä ja sivistystasonsa sellainen, että joku ottaisi ajatellakseen heidän asiaansa? Vai olisiko asianlaita päinvastainen?

Ovatko he eri kansaa?

Luoja antoi heille oman kielen, mutta omaa mieltä — lieneekö antanut? Kohtalo antoi kaikille kansoille tälläiset heräämisen ja valveutumisen ajat, mutta lienevätkö valveutuneet Venäjällä asuvat karjalaiset? Mitä sanoo Aunus, mitä Venäjän Karjalan pääosa näihin kysymyksiin?

Venäläisiäkö olette, veljet karjalaiset? Sitäkö kieltä olette puhuneet, sekö veri teidän suonissanne virtaa? Siksikö teki teidät teidän uskontonne, jonka kyllä olette saaneet venäläisiltä? Ajatteletteko, että kun esim. kreikkalaisilla on sama uskonto kun venäläisillä, niin he ovat sen vuoksi venäläisiä. Ei, niin ei ole asianlaita. Uskonto ei muuta kansoja toisiksi.

Muistettaneeko Venäjän Karjalassa tätä? Huomattaneeko, että vaikka uskonto on sama, niin kieli ja ainakin elämän enimmät tavat ovat toisenlaisia. Uskonto on vain suuri oppi, joka yhdistää, mutta perusolemus pysyy silti erilaisena eri kansoilla.

Kuka ajaa meidän asiaamme suuressa Itä-Euroopan järjestämiskokouksessa? Hyvin luultavaa on, että sitä ei aja kukaan. Suomalaiset, lähimmät veljemme, voisivat sen tehdä, mutta heille ei kuulu välittömästi tuo kokous. Karjalaiset itse eivät saane yhtään edustajaa tuohon kokoukseen, mitenkä niitä tahtonevatkin. Sekä Vienan että Aunuksen läänistä saadaan valita siihen vain kaksi edustajaa. Läänit ovat tavattoman suuret ja venäläisiä on niissä kummassakin ehdoton enemmistö. Täten ei karjalaisten osalle langenne yhtään edustajaa. Tämä on tosiasia, jota ei voi sivuuttaa eikä kieltää. Ainakin Vienan Karjalassa on ryhdytty joihinkin toimenpiteisiin oman edustajan saamiseksi, mutta se ei auttane mitään. Aunuksessa on osaksi tästä osaksi muista syistä tyydytty vain pieniin yrityksiin tämän asian järjestämiseksi.

Epätoivoon ei pidä kuitenkaan langeta. Kohtalo ohjaa kulkuaan omalla tavallaan. Parhaillaan riehuu suuri maailmansota. Paitsi suurten ratkaistaan siinä myös suuressa määrin pienten kansojen kohtaloita. Ellei Venäjän perustavaan kokoukseen saada ketään edustamaan Venäjällä asuvia karjalaisia eikä heidän puolestaan puhumaan, voi tämän suuren sodan tulokset tulla koskemaan jonkun verran heitäkin. Onhan yksi tämän sodan päämääriä: kansojen oikeus ja vapaus heidän itsemääräämisoikeutensa perusteella! Onhan Venäjäkin vallankumouksen jälkeen ottanut sen tunnuslauseekseen. Kenpätiesi todellakin koskettavat suuren maailmanmyllerryksen laineet syrjäistä Venäjän Karjalankin kolkkaa, vapauttaen heidät siitä tyrehdystilasta, jossa he ovat eläneet.

Ellei tämäkään tapahtuisi, saattaa se olla karjalaisille huomautukseksi, etteivät he ole vielä kelvolliset vapaaseen, omakohtaiseen elämään. Siten ehkä tahdotaan sanoa heille, että heidän tulee vielä paljon kehittää kansallistuntoaan, tietoisuuttaan, valppauttaan ja sivistystään. Heidän täytyy tulla paremmin tietäviksi oikeuksistaan ja omasta erikoisesta itsestään ja tarmokkaammiksi valvomaan näitä oikeuksia. Heille jää silloin tilaisuus tehdä pitkää, jatkuvaa ja sitkeää työtä tämän päämäärän saavuttamiseksi. Heille jää usko vapauden aamun koittamisesta heidänkin taivaanrannallaan ja voimakas pyrkimys siihen.

Sillä kaikkien pienten kansojen kohtaloita ei saateta ratkaista tässä sodassa ja näinä aikoina, vaan jää vielä jotain tehtävää tulevaisuudellekin. Mutta tulevaisuus on pienten kansojen!

Tunnelmia Uhtuan kesäisiltä juhlilta.

Aurinko oli noussut selkeälle, pilvettömälle taivaalle, paistoi täydeltä terältä. Leppoinen etelä-tuuli humisi niin hellästi ja hiveli pehmeästi.

Kello osoittaa yhdettätoista hetkeä. Uutuan kylän rahvas oli murkinansa syönyt, liikkui edestakaisin pitkin kylän särkkää. Nuoret neitoset kuljeksivat, parasta päällä, kulkivat kaksin, kolmin, jopa suurissa parvissa. Saapunut oli rahvasta kaikilta kulmilta ympäristöä. Ei kukaan heistä näkynyt ajattelevan menoa kisapirttiin, jossa huuliharpun säestyksellä katrilleja ja vieläpä „Suomen kisojakin“ kisattiin. Kaikkien ajatukset ja katseet olivat suunnatut kentälle, jota eilenillalla oli juhlakuntoon laitettu. Kello kahdeltatoista oli siellä määrä alkaa juhlat.

Kellon lähetessä määrähetkeä tulvi ihmisiä virtanaan paikalle. Nuorta ja vanhaa, parrakasta ja parratonta, lapsia, ukkoja harmaahapsia, petran ampujia, karhun kaatajia, kävijöitä salojen sinisten, selkosien samoajia, kosken laskijoita, tuulen tuiman soutajia, syysnuotan vetäjiä, kalamiehiä, lintumiehiä, kaupalla kulkijoita ja sumtsan kantajia. Venähelle vierähtäneitäkin oli jokunen joukkoon eksynyt, eronneita omistaan. Näkyipä seassa olevan jokunen venäläinen virkamieskin, joka oudoksuen katsoi tätä kansan yhteen kokoutumista. Eikä ihmekään: he eivät olleet ennen nähneet sellaista.

Katsoin tätä kirjavaa ihmismerta. Vaistomaisesti kiintyi katseeni erääseen sotilaaseen, jolta parhaassa miehuuden iässä oli sahattu toinen jalka pois. Hän oli nyt vapaa, käveli nuoren vaimonsa rinnalla kainalokeppien avulla. Tunsin heidät heti, tervehdin. Olisin tahtonut puhua, mutta en voinut. Apeaksi kävi mielialani. Käänsin pois kasvoni. Hän kesti kohtalonsa nurkumatta; kääntyi minuun ja sanoi, että hyvä on, kun meillekin jotain parempaa yritätte. Yrittäkää, kerran on meillekin paremmat päivät koittava!

— — —

Oi te kauniit juhlaportit, jotka olette ensimmäiset tällä maalla mairehella, aholla ylenevällä; kaksi teitä siinä on, ette ole suuren suuria, ette pienen pieniä. Molemmissa teissä on kirjoitus: „Tulkaa tervehenä!“, köynnökset kiertävät lausetta. Nämä sanat käyvät sydämeeni. Tulkaa tervehenä, kasvakaa kaunehena todellakin, te Karjalan nuoret! Kauniina sydämestä, puhtaina tavoilta, elkää entisiä tapoja jättäkö, jos ne ovat kauniita, vaan säilyttäkää niitä! Teillä on paljon kaunista, josta ette milloinkaan saa luopua. Ja jos tarvitsette uutta, niin sitäkin te ottakaa omalta pohjaltanne, oman henkenne hetteistä! Se on vasta oikeaa omaisuutta, oikeaa kansallista kehittymistä!

Laulu kajahtelee, Karjalaisten laulu. Laulavat kaikki. En osaa kuvata mielialaani. Kaikki laulavat; on onni, että saadaan laulaa; ennen ei saatu sitäkään. Salossa yksin, kaukana salomaissa järven laineilla vain sai laulaa hojauttaa, verkkoja katsoessa, muulloin ei. Lauletaan uudestaan ja uudestaan, aina joku kehoittaa uutta alkamaan. „Vielä työ laulakkua.“

Laulu vaimenee, hiljaisuus syntyy.

Puhuja nousee lavalle, koivuilla käynnöksillä koristetulle jalustalle.

Tervehyiset tuo rajan takaa helliltä heimolaisilta, suurilta sukulaisilta; sanat singahtelevat, se on veljen puhetta veljille heimolaisille. Silmät kyyneltyvät, mielet lämpenevät. Puhuja tuntee verensä olevan yhtä verta, henkensä samaa henkeä kuulijoiden kera. Sanoo sanansa suurille sukulaisille rajan tuolle puolen. Oikeus meille tunnustakaa, elämisen oikeus antakaa, heittäkää herjasanat, halvat haukkumanimet, kipeästi ne meihin koskevat nuo nimitykset!

Parempiosaiset!

Sytyttäkää sitä hiilosta, joka hehkuen palaa, pitäkää liedet lämpiminä, ilmi liekki siten loimahtaa kerran kohti taivasta, savut saarilla tuprahtelee, tulet niemien nenissä!

Paljon puhuu puhuja muutakin. Kaunista on kuulla puhetta, joka tulee sydämestä, sydämeen menee.

Taas laulu kajahtelee. „. . . . syntyä voisi silta, mi kansani yhteen tois.“ Koska se sitte syntyy? Kuka sen sillan rakentaa? Itsekö me? Mekö todellakin? Vuos-satoja sorrettu, hylätty heimoko saataisiin hereille? Saadaan, jos kaikki heräämme, kaikki autamme toinen toisiamme! Omin voimin, yksissä tuumin!

Katsokaa tuonne — viittasi eräs puhuja — yli Kuittijärven ulapan, tuolla on se saari, jossa kymmenen vuotta täsmälleen tänä päivänä kokoonnuimme. Yksinkertaisen tee-illatsun viettoon. Se maksoi paljon, mak-

N. & K. SIITOIN, Omisaja PAAVO JYLHÄ. Myöpi tukuttain ja vähittäin: Viljatavaraa, Herkku- ja hedelmätavaraa, Lasi- ja Porsliinitavaraa, Kalastustarpeita ynnä monenlaista muuta sekatavaraa. Toimittaa: tavarain välitystä ynnä muita pienempiä asioita. Liike: Siitoinin kivitalossa Kauppatorin varrella. Puhelimet: Konttoriin 115. Puotiin 270. Asuntoon 228. Postiosoite: Sortavala. Sähköosoite: Sortavala. JYLHÄ.

L. POHJANHEIMON Asianajotoimisto
Omistaja Varatuomari Viljo Puustinen.
Suomi, Helsinki. Vuorikatu N:o 8.
Puhelimet 74 96 ja 50 06.
Toimittaa kaikkia alaan kuuluvia tehtäviä.
Matkustetaan maaseudulle.

soi meille kalleita ihmishenkiäkin. Nämä kymmenen vuotta ovat olleet raskaat ajat. Kaikkien meidän on pitänyt vaijeta koko nämä kymmenen pitkää vuotta. Nyt viimeiset kolme vuotta on pieni heimomme saanut vielä kovempaa kestää. Poikamme veri vuotaa taistelutanterilla. Kenen vuoksi? Kumpa toisi tämä verinen taistelu meillekin kerran jotain vapauden ja oikeuden kalliita lahjoja. Meillekin on luvattu vapautta, mutta — annetaanko sitä?

— — —

Taas ilmestyi uusi puhuja, hän oli rajan toisella puolella kasvanut oppinut mies. Verisitein tunsi hänkin olevansa sidottu tähän kansaan, tämän kansan kohtaloihin. Oli tullut yhä enemmän oppimaan omiaan. Vuosia oli hän hiljaisina hetkinään tätä kansaa ja tämän kansan asiaa ajatellut — nyt oli rientänyt tätä kansaa silmin näkemään. „Voittakaa vastukset, taistelkaa! Ilman taistelua ei ole oikeutta, ei vapautta!"

Nousi neitonen lavalle, karjalatar kunnahalle, sanoi sanansa, puhui suulla puhtahalla, Herran hengellä hyvällä, lämpösellä läikytteli. Innostuksen punat nousivat puhujan ja kuulijain poskille.

Laulu vieri taas yli suuren kentän ensin hiljemmin, sitten kovemmin, muuttuen vihdoin kuin suuren virran kohinaksi.

Aurinko alkoi kääntyä iltataivaalle, juhla läheni loppuaan. Vielä joku sanoi jäähyväissanoja rahvaalle, päätti juhlaa lämpöisillä lauseillaan. Mitä meidän nyt on tehtävä, mihin päin kuljettava tässä suuren selvityksen ajassa?

Oman itsemme latua, oman Karjalamme kaunista aamunkoittoa kohti! Se muistakaa! Kun meidän heimohistoriamme lehtiä kirjoitetaan, niin niistä tulee näkyä, että me tässä tärkeässä ajassa tajusimme asiamme ja osasimme tehdä työtä sen hyväksi.

Tuhasta meidän, tomusta sittenkin täytyy nousta, sukumme suuren täytyy pelastua, se on Luojan laki, se säännös ei voi muuttua!

— — Vakavana, miettiväisenä kulki rahvas koteihinsa päin, monen silmissä kirkkaat kyyneleet. Siinä kulkivat vanhat, nuoret.

Uuden päivän aamu sarasti taivaan rannalta.

Elin onnellisimpia hetkiä elämässäni, hetkiä, joista voi paljon antaa. Kaikki tunsimme samaa. Puut puhui, petäjät lauloi, koivut korkeat humisi, linnut viserti ja aallot ailahtelivat.

Uuden päivän sarastus yleni yhä taivaanrannalla.

Kyläniemen Timo.

Uutisia

Vienan ja Aunuksen Karjalasta.

Kansankieliset koulut Venäjän Karjalassa.

Uhtuan piirin koulu alkoi toimensa lokak. 8 p:nä u. l. Uhtuan Lamminpohjan kyläosassa. Kouluun kirjoittautui alussa 63 oppilasta. Kun muutamat oppilaat ovat tahtoneet käydä venäjän koulunsa loppuun, on näiden koulujen alettua oppilasmäärä jonkunverran pienentynyt. Venäläisiä kouluja on kylässä kaksi.

Kun koulu on toiminut kaksi kuukautta tässä kylässä, tulee se siirtymään samaksi ajaksi ensin toiseen osaan Uhtuan kylää ja sitten kahteen muuhun pitäjän kylään (Jyvälahdelle ja Alajärvelle).

Vuokkiniemen piirin koulu avattiin, kuten jo lehtemme edellisessä numerossa mainittiin, Vuokkiniemen kirkonkylässä syysk. 20 p:nä u. l. (syysk. 7 p:nä v. l.) Varsinainen työ koulussa alettiin lokak. 3 p:nä u. l. Kouluun on kirjoittautunut 28 oppilasta. Täältä siirtyy koulu kolmeen muuhun pitäjän kylään. — Vuokkiniemen kirkonkylässä on kolme venäläistä koulua ja oppilaita niissä ilmoitetaan olevan yhteensä vähän yli neljäkymmentä.

Vienan Karjalan kolmannen koulun työn alkaminen on esiintulleista syistä lykkäytynyt.

Repolan piirin koulu Aunuksen Karjalassa on alottanut työnsä säännöllisellä ajalla, jo syyskuussa, ja toiminut ensimäisessä paikassa, Lusman kylässä, jo vaikutusaikansa loppuun. Täällä oli oppilaita 16—20 välillä. Nyt siirtyy koulu toiseen vaikutuspaikkaansa, Kolvasjärven kylään, josta kahteen muuhun pitäjän kylään.

Karjalan Sivistysseuralle on saapunut useista paikoin, pitkin koko Venäjän Karjalaa, toivomuksia saada kansankielinen koulu paikkakunnalle.

*

Kuten muistettanee lehtemme viime numerosta, on Repolan kunta päättänyt perustaa Omelien kylään oman kunnallisen kansankielisen kansakoulun. Koulusta tulee ensimmäinen kunnan kannattama omakielinen koulu Venäjän Karjalassa.

Semstvolaitos Vienan Karjalassa.

Semstvolaitoksen mukaisen kunnallisen hallinnon järjestelyä on suoritettu Uhtualla toimittamalla asianmukaiset vaalit y. m. Uuteen hallintoon valittiin 24 jäsentä, enimmäkseen karjalaisia, osaksi venäläisiä.

Toisissa vaaleissa valittiin kunnan puolesta edustajat kihlakunnalliseen semstvokokoukseen Kemissä ja niiksi tulivat Aleksei Popoff Jyvälahden kylästä (karjalainen) ja metsänhoitaja Alaseff Uhtualta (venäläinen).

Perustavan kokouksen vaalit Venäjän Karjalassa.

Perustavan kokouksen vaaliluettelot Venäjän Karjalan kunnissa on määrätty tehtäviksi ja ehdokkaat asetettaviksi. Vaalipäivästä ei oltu vielä lokakuulla annettu virallista tietoa eikä Venäjän puolelta oltu esitetty vielä mitään ehdokkaita.

Elintarvesuhteet Vienan Karjalassa.

Uhtuan elintarvepula, joka näytti uhkaavalta, on saatu lievenemään. Uhtuan kunnalle on myönnetty jauhoja 23,500 puutaa ja suolaa sen verran kuin tarvitaan. Rahoja näitä vastaan on saatu kootuksi 53,500 ruplaa ja loppusummalle on saatu maksuaikaa.

Sokeria ja teetä on saatu myöskin jonkunverran, ollen sokeria käytettävissä 460 puutaa. Öljyä on myös saatavana Kemin kaupungissa, josta sitä vain on vaikea kuljettaa. Hevosia näet on vähän paikkakunnalla ja tiet ovat huonot ja nyt on vielä kelirikko alkanut.

Muiden tarveaineiden saanti näyttää sitävastoin paikkakunnalla olevan vaikeata. Tämä johtuu siitä, että Venäjän hallitus on ottanut kaiken tarveaineiden myynnin omiin käsiinsä. Suomesta päin taas ei voida alhaisen ruplan kurssin vuoksi juuri mitään kuljettaa, tuontimaksut kun tulevat kovin kalliiksi.

Vuokkiniemellä tulee jauhosäkki maksamaan aina 60 ruplaa. Vuoden viljasato on paikkakunnalla ollut huonon puoleinen, samoin kalojen saantikin on ollut niukkaa.

Muurmannin radan varsille kuulutaan varatun elintarpeita runsaanlaisesti. Kesän sokeriosuus on sieltä Oulangan ja Kiestingin ja Vaarakylän puoleen haettu kantamalla; myöskin ovat jo röhöläiset osuutensa noutaneet. Uhtuallekin on luvattu sokeria, mutta siellä on puutosta sen vuoksi, kun ei ole päästy sitä hakemaan. Myöskin on teestä puutos monissa kylissä Vienan puolessa; tupakasta lienevät vielä tuimemmat päivät Karjalan urohilla.

Leipäviljaa on radan varsilla hyvin saatavissa, mutta se täytyy ostaa käteisostolla. Huolella täytyy ajatella sitä seikka mitenkä saada jauhot kotiin, kun miehiä on vähän kotosalla ja hevoset pyrkivät olemaan huonossa kunnossa. Matkaa jauhopaikoille kertyy esim. Vuokkiniemen seuduilta 300 virstaa. Täällä olemme maininneet säkin tulevan maksamaan noin 60 ruplaa, Uhtualla se tulee maksamaan noin 55 ruplaa.

Suolat maksavat nykyään Uhtualla ruplan naula (425 gr.), siis kolmatta markkaa kilo.

Kahvikulta on Karjalan puolesta melkein kokonaan loppunut. Ihme, että naiset siellä sittenkin yhtä reippaina pysyvät, — kummastelee kirjeenvaihtajamme.

Vuodentulo pohjoisessa Vienan Karjalassa

on tänä kesänä ollut kohtalaiten hyvä, joskin syyssateet ovat suuresti vaikeuttaneet viljan talteen saamista. Työväestön puutteesta on johtunut monin paikoin se harmillinen viivykki, että elot ovat saaneet virua sateessa ja itääkin, kun ei ole niitä aikanaan ennädetty puida. Lähtö viljasta on hyvä, mutta tietenkin laatu on jossain määrin pilaantunut sateiden vuoksi.

Elojen, samaten kuin kaiken muunkin talouden hoito on useissa kylissä miltei yksinomaan naisten huolena. Öillä he puivat riihiä ja päivisin tekevät pelto- y. m. töitä, sekä hoitelevat syyskalastusta. Raskaampaa taakkaa kuin nykyään on Karjalan naisten harteilla kannettavissa, voi tuskin ajatella, kirjoitetaan meille.

Matkustussuhteet Venäjän Karjalassa.

Meille ilmoitetaan, että matkustussuhteet Karjalassa ovat käyneet tavattoman vaikeiksi. Kyytimaksut ovat huimaavan korkeita. Niinpä vesikyydistä voidaan pyytää aina 6—8 ruplaa virstalta.

Tällaisten olosuhteitten vuoksi on paikasta toiseen liikkuminen suuresti vähentynyt seudulla ja esimerkiksi vanhat suositut kaupparetket Suomeen ovat melkein kokonaan loppuneet.

Postinkuljetus Vienan Karjalassa.

Alkaneen kelirikon vuoksi on postinkuljetus Vienan Karjalassa — samoinkuin suuressa määrin muuallakin Venäjän Karjalassa — käynyt kovin epävarmaksi ja vaikeaksi, joskaan se muulloinkaan ei ole ollut kovin kehuttavassa tilassa. Tiet, jotka Vienassa ovat kaikki jalkapolkuja, huonontuvat äärimmilleen, kuljetusvoimaa on vaikeata saada hevosten ja miesväen puutteesta ja maksut ovat huimaavan kalliita. Tästä syystä pysähtynee kelirikon ajaksi kokonaan postinkuljetus muutamilla linjoilla, sekä valtion että yksityistenkin.

Viimemainittuja ei paljoa olekaan. Sellainen on kyllä ollut näinä aikoina puuhan alaisena Uhtuan ja Vaarakylän välille jo saataneekin se kohdakkoin kuntoon, mutta vaikeuksia se asettaa. Hankkeen takana ovat linjan varrella olevat kylät (Uhtua, Röhö, Suurkylä ja Vaarakylä) ja Karjalan Sivistysseura.

Jos Valtio keskeyttää postinkuljetuksen Uhtuan-Raatteen linjalla, on se saatava kaikin mokomin yksityistä tietä käyntiin keskeytysajaksi. Sitä ilman ei Vienan Karjala voi hetkeäkään tulla toimeen.

Suomen Postihallituksen olisi kaikin kiirein koettava saada muodostetuksi Raatteen postipaikka korkeamman luokan postintoimituspaikaksi, sillä muuten sillä ei ole juuri mitään merkitystä. Postin kulku on nykyisin tavattoman vilkas sillä linjalla.

Vienan Karjalan sivistysseurat.

Vuokkiniemen Sivistysseuran puheenjohtajaksi on valittu hra Petter S. Denisoff, varapuheenjohtajaksi ja rahastonhoitajaksi hra Georg K. Titoff, kirjuriksi Pekka J. Antiipin ja varakirjuriksi Miihkali N. Remsujeff. Muina johtokunnan jäseninä ovat hrat Jaakko Remsujeff ja Riiko Remsujeff sekä varajäseninä Antti Kondratjeff-Keynäs ja Antti Rettijeff.

Uhtuan Sivistysseuran johtokuntaan kuuluvat puheenjohtajana ja rahastonhoitajana hra Leo Trofimoff Pankkonen, varapuheenjohtajana ja kirjurina hra Gerasim Afanasjeff sekä muina jäseninä hrat Ivan Tihanoff, Arhip Remsujeff ja Paavo Hermanoff ja naiset Outi Afanasjeff ja Sofia Mellijeff.

Seurat toimivat toistaiseksi Karjalan Sivistysseuran paikallistoimikuntina, joita seura voi sääntöjensä perusteella jäsenistään eri seuduille asettaa.

Elokunn 19 p:nä u. l. (6 p:nä v. l.) on perustettu oma karjalainen seura Tsuupan asemalle Muurmannin aseman varrelle, nimeltä *Tsuupan karjalaisten seura.*

— **Uhtua ilman lääkärinavunantajaa ja lääkkeensaantipaikkaa.** Uhtualla on näihin asti ollut n. s. ferssali ja hänen hoidettavanaan on ollut Venäjän Karjalassa tavallinen pieni lääkkeensaantipaikka. Ferssalin käyttäytymistavan johdosta kansaa kohtaan kyläläiset tekivät aikanaan valituksen, ja sen johdosta „lääkäri", arvatenkin pahastuneena siitä, matkusti pois paikkakunnalta ja sulki lähtiessään apteekinkin. Sen jälkeen ovat uhtualaiset saaneet olla ilman sekä lääkitsijää että lääkkeitä.

On kerrassaan surkeaa, lausuu lehtemme kirjeenvaihtaja, kun tämmöisinä tautisina aikoina ei saa lääkkeitä eikä lääkärin apua. Vienan Kemissä olisi niitä saatavissa, mutta sinne ovat tavattomat matkat ja nyt kelirikon vuoksi keskeytyy vielä sinne liikenne, jopa kolmeksi kuukaudeksi. Olisi ryhdyttävä kaikkiin keinoihin tämän arveluttavan asiantilan parantamiseksi. Ketä voisi velvoittaa tämä asiantila?

— **Karhuja Vienan Karjalassa** on nykyään tavattoman paljon. Ei ole monta kylää, jossa ne eivät olisi tuhojansa tehneet. Vartiolammista ovat ne syöneet lehmän, Oulangasta hevosen, Suolapohjasta 3 hevosta, Laitasalmesta 2 lehmää, Sohjanasta lampaita, Kananaisista 4 lehmää (2 päivän kuluessa), Käpälistä n. 30 lammasta, Kivijärvestä pari lehmää j. n. e. Metsämiesten vähyys sekä ampumatarpeiden puutos suo niille melkein täyden vapauden tehdä tihutöitänsä. Paikotellen kuuluvat ne tulevan aivan kyliin, jopa 5—6 kpl. kerrallansa, kuten Sohjanansuussa ja Röhössä on tapahtunut. Karhujen tulvan sanotaan alkaneen n. vuosi sitten ja luullaan niiden pakenevan Muurmannin radan puolesta, jossa on poltettu laajat alat metsiä pitkin radan vartta ja jossa muutenkin arvellaan kontioille tulleen ahtaammat olot. Sietäisi Suomen metsämiesten rientää sinne avuksi ennenkuin metsän mesikämmenet syövät tyystin jo harvalukuisen Vienan Karjalan karjan.

— **Vienan tyttäriä houkutellaan luostariin.** Venäjan Karjalan pohjoisosissa ilmoitetaan syyskesällä liikkuneen pari Suijun luostarin naista houkuttelemasaa mukaansa naisia. Mikäli tiedetään, eivät Karjalan naiset ole kuitenkaan olleet halukkaat lähtemään kotoansa noille vieraille vesille. Eräskin karjalatar, jota kovin houkuteltiin, arveli, että „kyllä minä Jumalaa voin palvella kotonanikin — kuulee se Jumala rukouksen täältäkin. Kotimaata minä en jätä.“ Tällä sattuvalla vastauksella pääsikin hän rauhaan sillä kertaa.

— **Lunta satoi** Tuoppajärven pohjoisranteilla ensikerran syyskuun puolivälissä (u. l.). Ilma oli kuitenkin lämmin, joten valkea kate kesti vain hetken maan pinnalla.

— **Karhu ja paimen.** Tälläinen lystikäs sattuma sattui tänä kesänä Varliolammin kylässä Vienan Karjalassa. Karhu oli sortunut käpälästään loukkuun. Paimen yhytti sen siitä ja päätti miehuutensa osotukseksi nuijia kontion hengettömäksi ennenkuin siitä muille ilmoittaa. Otti kangen ja kolhi sillä hyvänlaisesti „käpälälaudassa“ olijna, sekä jätti sitten sen muka kuolleena siihen makaamaan. Mutta miten ollakaan — kun hän illemmalla palasi paikoille, mörisi kontio pystyssä. Onneksi oli paimen aamulla jättänyt otuksen käpälän loukkuun. Niin ei se ollut päässyt pakenemaan, vaikka olikin tointunut iskuista. Ja nyt antoi paimen sille perinpohjaisemmin puuntyvestään ja toimitti sen pois hengiltä.

— **Karhut ansoilla varkaissa.** Sellaistakin ajanvietettä harjoittavat nämä merkilliset vieraillijat nykyään Vienan Karjalan saloilla. Kerrankin olivat eräältä Röhön ansamieheltä syöneet yhtenä ainoana päivänä yhdeksän lintua, joista 4 oli ollut metsoa.

— **Pari viestiä Pohjois-Aunuksesta.** Poventsan kihjakunnan Porajärven kunnasta Pohjois-Aunuksesta kirjoitetaan, että sikäläisessä postikonttorissa annetaan lehtiä sivullisten luettavaksi ja siten joutuvat ne teille tietämättömille, tulematta oikeiden omistajien käsiin. Tai joutuvat ne näille vasta kuukauden jopa puolentoista päästä. Samassa kunnassa ovat kuntalaiset tämän syksyisissä kunnankokouksissaan yrittäneet saada sitä epäoikeudellista päätöstä, että kunnassa asuvat Suomesta muuttaneet tulisivat häädetyksi pois kunnan alueelta, sillä perusteella, etteivät maksa veroja. Useat näistä tämän ikävän huomion esineiksi joutuneista eläjistä ovat kuitenkin laillisen passin nojalla asujia kunnan alueella ja ovat täyttäneet kaikki ne velvollisuudet, joita heille tällainen asuminen asetttaa. Kuntalaisten hanke perustunee harhaan joutuneeseen käsitykseen tai mahdollisesti kiihotukseen.

— **Suomalaiset kansanopistot ja venäjänkarjalaiset.** On saapunut tietoja, että monilta seuduilta Venäjän Karjalaa haluavat sikäläiset nuorukaiset ja neitoset saapua oppilaiksi suomenpuoleisiin, mieluimmin karjalaisiin kansanopistoihin, samoinkuin muihinkin kouluihin, jos vain saadaan koulunkäyntiavustusta. Karjalan Sivistysseura on ottanut asian pohdintansa alaisekseksi.

Jäkälää keräämään!

Kun elintarvepula kohottaa yhä uhkaavampana päätään, on jokaisen ruvettava vakavasti tuumimaan, mistä ja miten saataisiin leivän lisää. Huolettomuus ei tässä asiassa ollenkaan sovi. Kansat ovat tosin tottuneet täyteen välinpitämättömyyteen tässä suhteessa, mutta nyt se ei ollenkaan kelpaa. On kysymys elämästä ja kuolemasta, kysymys kansojen pelastamisesta kuolemasta, joka on kurjimpia ja häpeällisempiä.

Jäkälät on katsottu erittäin soveliaiksi ja ravitseviksi leivänlisäksi, etenkin n. s. islannin jäkälä. Lisäksi voidaan niiksi käyttää kuusen naavaa, suovehkan, lumpeenkukan, voikukan ja sananjalan juuria. Näitä, etenkin ensinmainittuja, nyt jokainen kiireellä keräämään! Niitä on yhä vielä saatavissa. Ja löytäväthän porot niitä lumenkin alta. Lapset, vanhukset, kaikki niitä kokoamaan! Elintarvelautakunnat, vaatikaa ja velvoittakaa joka perhe niitä leipänsä lisäksi kokoamaan, joko omaan tai yhteiseen varastoon!

Miten jäkälää kerätään ja miten siitä valmistetaan leipää ja ruokia, siitä panemme tähän eräitä ohjeita.

Kerääminen.

Jäkälät kootaan kostean ilman jälkeen harvalla haravalla. Kotona ne puhdistetaan kuten puolukat, huuhdotaan ja lipeöidään. Voimakasta lipeää keitetään koivun tai havupuun tuhkasta (ei lepäntuhkasta). Myöskin voi soodasta valmistaa lipeätä. Lipeän täytyy ehdottomasti olla voimakasta (se on sitä, jos peruna pysyy pinnalla) ja kylmää kun se kaadetaan jäkälille. Islanninjäkälää lipeöidään 3—4 päivää, poronjäkälää 1—2 päivää. Kun se on valmiiksi lipeöity, virutetaan se huolellisesti useassa vedessä niin, että lipeän maku katoaa. Jäkäliä ei saa puserrella, sillä silloin niiden ravintoarvo vähenee.

Jos jäkälät heti käytetään leipomiseen tai puuroksi (velliksi), keitetään niitä 45 min. runsaassa vedessä, jauhetaan sitten lihamyllyssä tai myllyn puutteessa hakataan hienoksi. Vesi, jossa jäkälät on keitetty, otetaan talteen, sillä jäähdyttyään se hyytyy, ja sitä voi käyttää liivatteen ja perunajauhojen asemesta liemien, puurojen ja kiiselien suurustamiseen.

Ellei jäkälää heti käytetä, on se lipeöimisen jälkeen tai sitä ennen kuivattava. Suuremmat määrät kuivataan ullakolla tai tuvan lattialla, pienemmät leivinuunissa. Ennen käyttöä ne sitten jauhetaan hienoksi.

Hapanleipää jäkälästä.

1 kahvikupillinen taikinanjuurta.
1 litr. jäkäläjauhoa.
250 gr. ruisjauhoja.
1 ruokalusikallinen suolaa, ja jauhoja leipomista varten.

Taikina vastataan ja annetaan sen käydä kahdesti, sen jälkeen leivotaan se ohuiksi kakuiksi, joiden annetaan vielä nousta. Sitten paistetaan.

Hiivaleipää jäkälästä.

½ litr. jäkälää.
1 kupillinen vettä.
Suolaa.
½ ruokalusikallista hiivaa.
200 gr. jauhoja ja jauhoja leipomista varten.

Taikina käytetään kuten edellä. Leivotaan.

Jäkälävelliä.

1 litr. maitoa (tai ⅓ maitoa ju ⅔ vettä).
1 ruokalusikallinen ruisjauhoa.
¼ litr. jäkälää.
Suolaa.

Maitovesi kiehutetaan, sitten vispataan, siihen ensin jauhot, sitten jäkälä ja suola. Velli saa kiehua 15—30 min.

Mehusoppa jäkälähyytelöstä.

¾ litr. vettä,
1 kupillinen hapanta mehua, sokeria tai siirappia.
2 kupillista jäkälähyytelöä.

Valmistetaan niinkuin tavallisesti mehusoppa. Jäkälähyytelöä vispataan joukkoon viimeiseksi. Hyytelöityy vasta kylmänä.

Jäkälälanttupuuroa.

½ litr. jäkälää.
¼ litr. lanttua.
1 ½ litr. maitoa tai vettä.
4 ruokalusikallista ruisjauhoa, suolaa.

Maito tai vesi kiehutetaan, sen jälkeen jauhot ja sitten muut aineet sekoitetaan siihen. Kiehutetaan 20 min. Nautitaan lämpimänä. — Puuro voidaan valmistaa myös perunoista, nauriista, ryynistä y. m. s. lisäkkeistä.

Suomen kreikkalaiskatolisen kirkon kirkolliskokous Valamossa

lokakuun 15—19 p:nä u. l.

Kun lokak. 15 p:n iltana oli pidetty alkajaisjumalanpalvelus kirkossa alkoi kokous seuraavan päivän aamuna klo 8 eräässä luostarin kokoussalissa. Kokouksen avasi piispa Serafim toivottaen ysteisymmärrystä kirkon parasta tarkoittavien asiain käsittelylle ja korkeimman siunausta yhteistyölle. Samalla toi piispa tervehdyksen hiippakunnasta pois muuttaneelta arkkipiispa Sergeiltä.

Kokouksen puheenjohtajina toimivat aikaisemman kokouksen puheenjohtajat, rovastit S. Okulow ja S. Solntsew entisillä valtuuksilla, tulkkeina hra Warfolomejew, rovasti Svetlovskij, kirkkoherra M. Mihailow, tarkastaja A. Sadovnikow, kirkkoherra I. Feodorow ja toimittaja K. Repo sekä sihteereinä diakoni Parvitskij, lukkari Tsherebnjakow, pastori S. Okulow, opettajat P. Mihailow ja I. Mihailow sekä toimittaja S. Jehkonen.

Asiain käsittely.

Ensimäisenä otettiin käsiteltäväksi Suomen senaatin asettaman komitean ehdotus *kirkolliskokouksia koskevaksi asetukseksi*, jonka olemme kokonaisuudessaan julkaisseet aikaisemmin lehdessämme. Keskustelu koski pääasiassa piispan ja papiston valtaa, kirkolliskokouksen edustajain vaalia, kirkollishallituksen oikeutta valvoa uskonnollisten seurain ja yhdistyksen rahavarain käyttöä, luostarien edustusta kirkolliskokouksessa y. m. seikkoja. Pienemmillä muutoksilla hyväksyttiin asetusehdotus väliaikaisesti käytettäväksi.

Keskustelun ohella päätettiin laatia piispaa varten ohjesääntö, joka määrittelee piispan ja kirkolliskokouksen keskinäiset suhteet. Tämä asetus, jonka käsittely kesti kaksi ensimäistä kokouspäivää tulee olemaan käänteentekevä Suomen kreikkalais-katolisen kirkon hallinnossa, sillä se takaa sille sangen laajan sisäisen itsenäisyyden Wenäjän kreikkalais-katolisen kirkon rinnalla.

Kolmas kokouspäivä alkoi kysymyksellä *kirkkojen palovakuutusten koroittamisesta*. Papiston puolelta ehdotettiin, että vakuutukset pidetään entisessä, n. s. synoodin palovakuutusyhtiössä, mutta että vakuutussummia korotetaan, toiset taas vaativat, että kirkkoja voitaisiin vakuuttaa suomalaisissa yhtiöissä. Laajan ja vilkkaan keskustelun jälkeen asetettiin valiokunta kysymystä valmistamaan. Tämän ehdotuksesta seuraavana päivänä hyväksyttiin, että vakuutuksia on lisättävä omaisuutta vastaavaan määrään, joko ottamalla lisävakuutus jossain suomalaisessa yhtiössä, jos sellainen käy päinsä, tai siirrettävä vakuutukset kokonaan suomalaisiin yhtiöihin. Mitä seurakuntien omistamiin kirkkoihin tulee, riippuu vakuutusten järjestäminen kirkkoneuvostoista, jota vastoin kirkon omaisuuden vakuutuksesta päättävät asianomaiset kirkkojen omaisuuksien hoitajat.

Seuraavana kysymyksenä oli *uskonnon muutto*.

Kokoukselle esitettiin Suomen senaatin asettaman komitean laatima alustus kirkon suhtautumisesta uskonnosta luopumisiin. Pitäen tähän astisia vastustamistoimenpiteitä epäjohdonmukaisina ja väärinä, oltiin alustuksessa sitä mieltä, että ainoa keino kirkon koossa pitämiseksi on sisäisten uudistusten aikaansaaminen, eivätkä mitkään mielivaltaiset rajoitukset tai mielettömät pannajulistukset. Painostaen kirkon uskonnollisen hengen herättämistä ja elvyttämistä, ehdotti komitea, että kirkon kirous lakkautettaisiin. Kuitenkin voi sielunpaimen tutkia tarkoin syitä luopumishaluun ja määrätä luopuvalle 1 kuukauden miettimisaikaa ja antaa hänelle *erotodistuksen* vasta sitten, kun hän pysyy taipumattomana aikeessaan. Tällaisen todistuksen tarvitsee sisältää kaikki ne tiedot, mitkä seurakunnan pääkirja asianomaisesta henkilöstä sisältää.

Tämä komitean esitys sai yksimielisen kannatuksen ja julistettiin kokouksen päätökseksi.

Sitten esitettiin kokoukselle senaatin asettaman komitean alustus *uuteen ajanlaskuun siirtymisestä juhlapäivien vietossa*. Alustus, joka sisälsi historiikin kysymyksen vaiheista ja todistelun siitä epämukavuudesta ja sekavuudesta, joka vallitsee juhlien vietossa ympäri Suomen kr. kat. kirkon aluetta, jossa asuu lukuisasti luterilaista väestöä, päättyi ehdoitukseen, että siirtyminen uuteen ajanlaskuun viipymättä toteutettaisiin.

Kysymys aiheutti vilkkaan keskustelun, jossa aluksi ehdotusta taantumusmielisen papiston taholta innokkaasti vastustettiin. Kun piispa Serafim, jonka mielipiteen toi esille rovasti S. Solntsew, asettui sangen vapaamieliselle kannalle, vaimeni vastustajain into. Muutamien äänestysten jälkeen tultiin seuraavanlaiseen päätökseen:

Siirtyminen uuteen ajanlaskuun juhlapäivien vietossa on sallittu niissä seurakunnissa, missä kaksi kolmasosaa seurakunnan väestöstä sitä kannattaa.

Kokouksen päätöksestä ilmoittaa konsistoorio seurakunnille, joiden tulee pitää kokouksensa ja asia käsitellä sekä päätöksestä, joka ilman muuta astuu voimaan, tehdä asianomainen ilmoitus. Lähitulevaisuudessa päätettiin toimittaa kalenteri, johon merkitään kirkolliset juhlat uuden ajanlaskun mukaan ja sallitaan sitä noudattaa edellämainitun päätöksen perusteella. Kalenterin toimittaminen jätettiin Sergein ja Hermanin veljeyskunnan tehtäväksi.

Viimeisenä kokouspäivänä otettiin käsiteltäväksi senaatin asettaman komitean ehdotus asetukseksi *papiston jäsenten vaalista ja vaalikelpoisuudesta virkoihin*. Ehdotus hyväksyttiin pääasiassa sellaisenaan. Tämän asetuksen mukaan on kelpoisuusehtona papin virkaan suoritettu pappisseminaarin kurssi, poikkeustapauksissa erikoisen tutkintokomitean edessä suoritettu pappistutkinto sekä asianomainen todistus suomenkielen taidosta. Äänioikeutettuja papin vaalissa ovat kaikki 21 vuotta täyttäneet seurakuntalaiset, miehet sekä naiset, erinäisillä ehdoilla.

Lukkarien virkoihin voidaan pätevien hieshakijoiden puutteessa valita myöskin naisia.

Piispa Serafim ehdotti myönnettäväksi vaalikelpoisuuden pappien virkoihin myöskin munkeille, jos he muuten täyttävät säädetyt kelpoisuudet. Tämä ehdotus hyljättiin äänten enemmistöllä.

Kirkkokunnan oma äänen kannattaja. Valiokunta, joka oli asetettu valmistamaan kysymystä Suomen kreik. kat. kirkon oman äänenkannattajan perustamisesta, oli saanut mietintönsä valmiiksi ja esitettiin sekin kokoukselle. Yksimielisesti päätettiin lehti perustaakin ja tulee se ilmestymään aikakauskirjan muodossa kahdesti kuussa ensi vuoden alusta alkaen.

Seuraava kirkolliskokous päätettiin pitää Viipurissa ensi tammikuulla, jolloin seurakuntain ja papiston edustajat kokoontuvat toimittamaan piispan vaalia. Kokouksen ohjelmaa valmistamaan valittiin toimittaja K. Repo ja rovasti Svetlovskij.

*

Kokous teki sen vaikutuksen — lausuu sanomalehti „Laatokka“ — että Suomen kreikkalaiskatolinen kirkko, joka tulee nyt saavuttamaan sangen laajan itsenäisyyden,

pyrkii innokkaasti ajan vaatimia uudistuksia kohti ja taantumukselliset voimat, jotka tähän asti ovat hallinneet ja vallinneet, tuntevat heikkoutensa ja väistyvät yhä enemmän syrjään. Papiston edistysmielisempi aines, joka aikaisemmin on saanut alistua taantumuksellisten johtomiesten tahtoon, esiintyy nyt omine mielipiteineen ja muodostaa yhdessä maallikkojen kanssa voimakkaan edistysmielisen ryhmän.

Mitä asiain käsittelyyn tulee, muodostui se sangen hitaaksi, koska vanhoillisuuden edustajat suhtautuivat kaikkiin edistyskysymyksiin aina yksityisseikkoja myöten huomattavalla epäluulolla ja aiheuttivat vähäpätöisistäkin asioista laajoja keskusteluja. Täytyy myös sanoa, että kokouksen ohjelma oli hajanainen ja puutteellisesti valmistettu. Suotavaa olisi, että vastaisuudessa koetettaisiin välttää muodolliset epäkohdat ja enemmän käyttää hyväkseen valiokuntia sekä alustajain apua.

Suomesta.

— **Eduskunta.** Äsken valittu uusi eduskunta kokoutui työhönsä tämän kuun 1 p:nä u. l. Helsinkiin. Seuraavana päivänä valittiin eduskunnan puhemiehistö. Varsinaiseksi puheenjohtajaksi valittiin pankinjohtaja *J. Lundson* (nuorsuomalainen), ensimäiseksi varapuheenjohtajaksi professori *L. Ingman* (vanhasuom.) ja toiseksi varapuheenjoht. kirjailija *Santeri Alkio* (maalaisliittolainen).

Sen jälkeen on eduskunnassa ollut pääasiassa vain ryhmäin keskisiä neuvotteluja siitä, miten maan hallitsemiskysymys olisi näissä uusissa oloissa järjestettävä sekä sovitteluja kenraalikuvernöörin ja Ven. väliaikaisen hallituksen kera samasta asiasta. Varsinainen avajaistilaisuuskin sen vuoksi lykkäytyi.

Tämän marraskuun alussa Venäjällä tapahtunut vallankaappaus on synnyttänyt Suomessakin sekasorron — sosialistien toimeenpaneman mielivaltaisen lakon, jota on pidetty yllä oikein asevoimin — ja se on järkyttänyt sekä eduskuntatyötä että muuta elämää maassa niin, että olojen kehittymisestä puoleen tai toiseen on vaikea tätä painoon pantaessa vielä mitään varmaa sanoa. Lakko, joka alkoi t. k. 14 p:nä, on tosin nyt jo päättynyt (20/11 u. l.), mutta olot ovat vielä aivan vakiintumattomat. (Lakon vuoksi on myös lehtemme ilmestyminen myöhästynyt.)

— **Venäjän edustus Suomessa.** Pietarissa tapahtuneen vallankaappauksen johdosta erosi Suomen apulaiskenraalikuvernööri parooni Korff t. k. 8 p:nä u. l. toimestaan ja varsinainen kenraalikuvernööri, Nekrasow, on myöskin jättänyt virkansa.

— **Venäläisten sotilaiden tihutyöt** ovat Suomessa yhä jatkuneet. On pidetty kaikenlaisia kotitarkastuksia, vangitsemisia, on etsitty aseita ylioppilastalolta (Helsingissä), on murtauduttu oikeudenistuntopaikkaan ja vapautettu syytetyt rikoksentekijät (Turussa), on lakkautettu eräs jokapäiväinen sanomalehti (Viipurissa) ja vihdoin on otettu osaa ennenkuulumattomaan tapaukseen Mommilan kartanossa lähellä Oitin asemaa Helsingin—Pietarin radalla, jossa jonkun halpamielisen suomalaisen suutarirentun yllytyksestä tehtiin tuhoa kartanolle, murhattiin sen isäntä j. n. e. Joka päivä saa lukea Suomen sanomalehdissä tällaisista teoista.

— **Venäläiset postimerkit.** Suomen Senaatti on määrännyt, että venäläisiä postimerkkejä ei saa käyttää Suomessa.

— **Maantie Suomussalmelta Vienan Karjalan rajalle** on nyt valmistunut. Rajaan käy tie Raatteen talojen kohdalla ja on se hyvästi pohjattu. Se on jo suuri helpotus tiettömän Karjalan eläjille, kun pääsevät siihenkin asti kärryillä kulkemaan. Koskahan siitä jatko saadaan esim. Vuokkiniemelle? Sietäisi Vuokkiniemen ja Uhtuan kuntalaisten asiasta neuvoa pitää, lausuu meille eräs kirjoittaja.

Kreikkalaiskatolisten uskonnollisten seurain rahavarain käyttö Suomessa.

Valamon kirkolliskokouksen päätös.

Kirkolliskokouksia koskevan asetuksen käsittelyn yhteydessä kr.-kat. kirkolliskokouksessa Valamossa heräsi myös kysymys kirkolliskokouksen oikeudesta valvoa kirkon valistus- ja hyväntekeväisyyslaitosten sekä uskonnollisten yhdistysten ja seurojen rahavarain ja muun omaisuuden käyttöä. Mainitun asetuksen 3:s ja 5:s pykälä nimittäin edellyttävät, että kirkolliskokouksella tulee olemaan sellainen oikeus.

Nähtävästi sen vuoksi, että uskonnollisuudella verhottu Karjalainen veljeskunta tahtoo käytellä varojaan m. m. Karjalan muukalaistuttamiseen, jonka toimenpiteen kirkko vastaisuudessa epäilemättä tulee tuomitsemaan, herättivät edellämainitut pykälät Karjalaisen veljeskunnan edustajassa ja järjestön kannattajissa, joiden joukossa ent. suomal. kansakouluntarkastaja Svetlovskij etumiehenä, sangen ankaraa vastarintaa. Tuotiin esille tinkimätön vaatimus, että veljeskunta olisi nimenomaan jätettävä säännösten ulkopuolelle, koska muka sen toimiala ulottuu laajalti Venäjän puolelle. Mutta kokous ei tehnyt poikkeusta, joten mainittu veljeskunta, jos se tahtoo käydä uskonnollisesta yhdistyksestä ja toimia Suomessa, tulee olemaan kirkolliskokouksen valvonnan alaisena rakavarojenkin käyttöön nähden.

Kuinka tarpeellinen tällainen valvonta on, osoittavat seuraavat esimerkit, jotka kokouksessa tuotiin esille: Aikoinaan lahjoitti rouva Hallonblad Sergein ja Hermanin veljeskunnalle varoja, jotka sittemmin karttuivat 30,000 markaksi. Kuulematta veljeskuntaa ja vastoin testamentin nimenomaista määräystä kirkon johtomiehet sijoittivat nämä rahavarat venäläisiin pankkilaitoksiin, joissa rahasto ruplan arvon alenemisen vuoksi on kuivunut mitättömiin. Samoin on käynyt papiston hautausapukassalle, joka papistoa kuulematta on sijoitettu sotalainoihin.

Tällaisesta rahavarojen käyttelystä toivottavasti siis tulee loppu, kun äsken hyväksytty asetus piakkoin astuu voimaan, lausuu „Laatokka".

— **Kreikanuskoisten juhlapäivien viettäminen Suomessa.** Joku aika sitten ilmestyi kirjasena ehdotus kreikkalaiskatolisen kirkkokalenterin muuttamisesta vanhasta ajanlaskusta uuteen. Kirjasen hinta on 15 p. ja saa sen tilata rov. S. Okulowilta, Sortavalasta.

— **Kuollut.** Lokakuun 28 p:nä kuoli Helsingissä harras Karjalan tutkimuksen harrastaja tohtori Theodor Schvindt 66 v. vanhana.

Inkeriläiset.

Inkeriläiset, Pietarin ympärillä asuvat suomalaiset, ovat olleet vilkkaassa toiminnassa koko ajan vallankumouksesta lähtien. He ovat pitäneet useita kokouksia omien kansallisten asioittensa pohtimiseksi, kirjoittaneet niistä lehdissään — „Inkerissä" ja „Nevassa" — ja valmistuneet kaikin tavoin niiden tapausten varalta, joilla luodaan ja järjestetään Venäjän valtakunnan uusia perusteita.

Viimeksi he ovat pitäneet syyskuun 29 p:nä suuren yleisen inkeriläisen edustajakokouksen Pietarissa.

Siinä keskusteltiin ensinnä kansakoulujen, seminaarien ja kansanopistojen järjestämisestä. Inkerin kansan osanotosta Venäjän perustavaan kokoukseen tehtiin se päätös, että äänestetään omalla laistalla, johon tulee yksi sosialistivallankumouksellinen ja yksi sosialidemokraattinen ehdokas.

Kokouksen lopussa keskusteltiin vielä tällaisten edustajakokouksien määräaikaisesta pitämisestä, keskuskomitean menojen peittämisestä y. m.

Virosta.

Venäläisten sotilaiden käyttäyminen Virossa.

Kuten muistetaan, on Venäjän vallankumouksellinen hallitus antanut Vironmaalle sisäisen itsehallinnon jo ennen Perustavaa kokousta. Olisi odottanut, että olot siellä nyt rupeavat suuresti paranemaan. Niin ei ole käynyt. Päinvastoin ne ovat nyt muuttuneet kenties entistä huonommiksi, osittain suorastaan surkeiksi. Sotatila on siellä kärjistynyt huippuunsa. Venäjän ja Vironkin puolustajien, venäläisten sotamiesten käyttäytyminen on siellä muuttunut sellaiseksi, että Viron väliaikaisen maaneuvoston on täytynyt siitä lähettää sähkösanomatietoja maailmalle. Niinpä joku aika sitten saapui Suomeen seuraava sähkösanoma Viron kansan nykyisen tilan johdosta:

Tallinnasta marrask. 1 p:nä. Viron väliaikainen edustajaneuvosto katsoo täten velvollisuudekseen maanedustajana kiinnittää teidän suomalaisten huomiota siihen, mitä tapahtuu Suomen lahden toisella puolella.

Eräät Venäjän armeijan ainekset, jotka ovat lähetetyt Viroon puolustamaan Venäjää ja samalla myös Vironmaata sekä sen kansaa ulkonaista vihollista vastaan, tekevät itsensä syypäiksi hirvittäviin tekoihin maan rauhallista väestöä kohtaan. Ne murhaavat aseettomia ihmisiä, polttavat talot, rahennukset ja viljat, ajavat karjan pois ja tappavat sen ilman minkäänlaista järkeä ja syytä. Tallinnan ja Hapsalin seuduilla muutamien harvojen päivien kuluessa ovat useat kymmenet talot joutuneet niiden ryöstämisen uhreiksi, kuten esimerkiksi Leal, Matzal, Sastama, Oidenorme, Patzal, Illoustre, Lode, Kividepe, Sinalep, Padise, Kisenberg, Taibel y. m. Samanlaisia uutisia saapuu maan muistakin osista. Väestö on joutunut äärimmäisen epätoivon partaalle nähdessään kuinka heidän poikansa ja veljensä uhraavat elämänsä taistellessaan Venäjän armeijan puolella vihollista vastaan samaan aikaan kuin tämän saman maata puolustamaan määrätyn armeijan eräät ainekset harjoittavat raakaa väkivaltaa virolaisten sotilaiden van-

Ensimäinen iltama Vienan Karjalasssa.

Karjalainen sivistyshistoriallinen kuvaus.

Nuo ajat ovat erikoisesti mieleeni jääneet, vaikka siitä on kulunut jo seitsemäntoista vuotta.

Näihin aikoihin oli Kivijärven kylässä jo useimmat luku- ja kirjoitustaitoisia. Olipa jo yksi nuorukainen käynyt suomalaisen seminaarinkin ja valmistautunut kansakoulun opettajaksi. Samoin yksi neitonen kiertokoulun opettajattareksi. Muitakin valistusharrastusten merkkejä oli kylässä ilmennyt. Erikoista huomiota oli paikkakunnalla herättänyt sekin, että täältä oli alkusin se vaatimaton säännöllinen postinkulku Suomussalmen ja Vuokkiniemen välillä.

Usein muisteltiin sitä aikaa, vuoden 1875—80 seutua, jolloin kylässä oli vain kaksi, Jessu ja Vatshuni, jotka jotenkuten saivat kirjasta selkoa — suomalaisesta vain heikosti — ja jolloin Juakkoni Oleksei, itse lukutaidoton, alkoi poikansa avulla kylän pikkupojille opettaa aakkosia. Ei kai kirjoitustaito ollut kehuttavalla kannalla naapurikylissäkään, koskapa Latvajärveläisetkin yleisesti kävivät „ruotshimiehillä" kirjeet kirjottamassa Jessun luona.

Juakkosen Oleksein ensimmäinen valistusharrastusta todistava alote sai kylän poikasten keskuudessa aikaan suurta innostusta. Tshirkkaan eikä keilan pyhäamusin joudettu, vaan koetettiin sensijaan muistella o:ko vain a se on tuo pyöreä kirjain j. n. e. Poikain asianharrastusta pääasiallisesti lisäsi se mielenkiintoinen tieto, että Oleksei oli luvannut viisi „puasjkua", kasik „pöhtyö" ja kolme „rytshyö" sille pojalle, joka seuraavana pyhäpäivänä parhaiten muistaa ne „pukvit", jotka urkoksi annettiin. Pojat kyllä tiesivät kokemuksesta, ett'ei Oleksei rahdi jättää puasjkoitta niitäkään, jotka heikomminkin osaavat nuo neljä viisi kirjainta, mutta silti koettivat parrastaan. Muutamien viikkojen kuluttua parhaat pojat lienevät osanneet jo vähin tavatakin, koskapa etevimmälle oppilaalle Oleksei juhlallisesti antoi ison palkinnon: — kokonaisen kopeikan. Sattuma kai kokonaan lienee, että tästä palkinnon saajasta sittemmin tuli Olekseille läheinen sukulainen.

Kun palaamme alussa mainitsemaani aikaan, seitsemäntoista vuotta sitten, oli noista pörrötukkaisista oppilaista kasvanut nuorukaisia, miehiä. Useimmat heistä nyt omistivat ei ainoastaan luku- ja kirjoitustaidon, vaan vieläpä muutakin kehitystä ja tietoa. Oleksein puasjka-järjestelmä oli siis pannut hyvälle alulle Kivijärven nuorison valistusharrastukset, ja hänen kauniin alotteensa ansioksi on epäilemättä luettava se asia, että juuri Kivijärvessä luullakseni ovat omankieliset sivistysharrastukset ensiksi juurtuneet Vienassa. Kylään oli muutamien nuorten toimenpiteestä näihin aikoihin perustettu omankielinen lastenkoulu, jossa opettajattarina — palkattomina tietysti — toimi kaksi kylän neitosta. Jopa tuli kylään suomalainen sanomalehtikin. Somaa se tosiaan oli, kun postin tultua kylän miehet kerääntyivät kuulemaan lehdistä uutisia muusta maailmasta. Ensiksi katsottiin rahankurssi, josta osapuille voitiin arvostella ruotsimiehien ansiomahdollisuudet — jos „rauhassa" siellä sattuvat säilymään.

Ja sitten tapahtui Kivijärvessä mullistava ihme: kylän nuoriso perusti keskuuteensa voimisteluseuran ja ilmoitti äijänpäivän pyhinä pitävänsä iltaman, johon tietysti kaikilla oli vapaa sisäänpääsy.

Koko iltama-käsite oli aivan tuntematon. Ei vanhat eikä nuoret olleet semmoisesta mitään koskaan kuulleet. Pessjoutat, pajatuskirjat, illanissunnat ja sen semmoiset kyllä tiedettiin, mutta iltamasanaa ei tunnettu, ja siksi se kylässä herätti suurta huomiota, ja sitä odotettiin „kun kuuta nousovua". Jotkut vanhat ihmiset olivat näkevinään näissä puuhissa jotakin pahaa, riähkähistä, olematta silti selvillä, mitä näissä hommissa takana oikeastaan on. Juakkoni Oleksei, näihin aikoihin vielä pirteä ukko, iloitsi nuorten hommista.

Mitä lähemmäksi iltamapäivä lähestyi, sitä suuremmaksi uteliaisuus ja mielenkiinto kasvoi. Olipa Siklin Oksenie aivan päätäkauten tullut Ilvesvaarasta „kyläh" kuulemaan näistä nuorison uudenaikaisista hommista. Riikoon päästyään hän melkein hengästyneenä alkoi puhua: — Kuule sie tshikkon, Riijon naini, kutshusperiä, mitä jassakkua niillä, Jyrillä ta livanalla on? Sriäpitähkö niissä hiän pessoutoissa vain mitä niissä tshuutinhutah? Vain vetshe heissä kisattaneh ta plässittäneh? Et pakaj'äijiä mitä jassuatshitah!

— No, nuorusaika huimusaika. Ekleinillalla oli poikajoukko Iknatan puussassa pirtissä äksieräity sauvat puitto pissualina kun saltatoilla. Ei nuo, Jumaloikseh, einussettane sotua? — Viimeiseksi oli laulua kojuutettu — —

— Ka sieläkö se hiän kometiija jo piettihki?

— Ei; vastahan ne, kuuluu, opasteluhutah. Ukotiin haintaselta kuulomah, jotta Petri rahvahalla siinä skotkassa, vain mi kokous se heilä ollou, pakajau, jotta viina on paha, ta ei pitäis ni kenen rissittyhenken sitä juuva. Siinä on, kuuluu sulamua.

hemmille, veljille ja sisarille. Jos Virossa kaikista meidän vastalauseistamme huolimatta täytyy kuitenkin toimeenpanna yleinen takavarikoiminen, joka johtaa varmasti täydelliseen nälänhätään, niin meillä kuitenkin on oikeus vaatia, ettei murhata rauhallisia ihmisiä eikä ryöstetä koteja. Jos näitä raakalaistekoja ei estetä kaikilla mahdollisilla keinoilla, niin suuri osa Viron kansaa häviää, mutta ei häviä, kuten Belgia ja Serbia, saksalaisten sotajoukkojen toimesta, vaan Venäjän armeijan jalkoihin.

Puheenjohtaja Strandman.

Vironmaan itsemäärämisoikeus.

Viron maapäivät ovat käsitelleet kysymystä Skobelewin liittolaisten kongressiin lähettämisestä päättäneet, että sotilasten ja työmiesten toimeenpanevan komitean keskuskomitean on täydennettävä Skobelewille annettavaa ohjekirjelmäänsä määräyksellä, että Vironmaalle on Puolan, Liivin ja Lätinmaan rinnalla vahvistettava täydellinen itsemääräämisoikeus.

Viron rykmentti puolustamaan kotimaata ryöstäjiä vastaan.

Virolaisten sotilasten mielet ovat olleet kuohuksissa niiden mielivaltaisuuksien johdosta, joita Vironmaalla olevat sotajoukot ovat harjoittaneet. Tämän vuoksi on herätetty virolaisten keskuudessa kysymys omien sotilaiden kokoamisesta puolustamaan maata ja kansaa väkivaltaisuuksia vastaan. — Viron rykmentin edustajain kokouksessa on jo hyväksytty päätöslauselma kaikkiin toimenpiteisiin ryhtymisestä kotimaan puolustamiseksi hävitystä vastaan.

Vapaa Puola.

Vapaalle Puolalle on asetettu omaksi hallitukseksi n. s. sijaishallitusneuvosto. Sen johdosta vietettiin Puolassa lokakuun 27 p:nä suurta juhlatilaisuutta. Eräs puolalainen valtiomies on lausunut Puolan tunnussanan olevan: Puolalaiset odottavat Puolan valtakunnan rajojen määräämistä ja tulevan hallitsijasuvun vahvistamista ei sopimus-, vaan keskusvalloilta.

Myöhemmin on saapunut seuraava sähkösanoma:

Köpenhaminasta, marrask. 7 p:nä. (P. T.) Berlinin lehtien tietojen mukaan on kruununneuvosto kokouksessaan t. k. 5 p:nä päättänyt julistaa Itävallan keisarin Puolan kuninkaaksi.

Vapaa Liettua.

Tukholmasta, 24. lokak. (PT.) Liettualainen konferenssi on julaissut Vilnassa syyskuun alussa koolla olleen Liettuan eduskunnan hyväksymän päätöslauselman, jossa huomautetaan riippumottoman Liettuan muodostamisen välttämättömyydestä sekä vaaditaan perustavan kokouksen koolle kutsumista Vilnaan, johon kokoukseen ottaa osaa koko Liettuan väestö. Jos Saksa ennen sodan päättymistä lupautuu tulevassa rauhankonferenssissa puolustamaan Liettuan etuja, niin Liettuan eduskunta, tunnustaen, että Liettuan etuja paremmin suojellaan lännessä kuin idässä, katsoo mahdolliseksi tehdä Saksan kanssa liiton, joka ei saa estää Liettuan vapaata kehittymistä.

Vapautuva Ukraina.

Kiovasta ilmoitetaan „Utro Rossiille", että Ukrainan keskusneuvostossa on lokak. 23 p:nä selvästi lausuttu julki vaatimus, että Ukrainan on erottava Venäjästä. Puhetta johti prof. Grushevski. Kysymyksen alusti sosialivallankumouksellinen Sevrjuk, joka lausuntonsa lopussa ilmoitti, että kysymys on nyt selviytynyt siihen suuntaan, että on kutsuttava kokoon Ukrainan perustava kokous. Kaikki Ukrainan puolueet ovat tässä asiassa yksimielisiä ja kaikkialla on ajatus saavuttanut suurta suosiota. Muutamat kihlakunnat ovat jo ryhtyneet Ukrainan perustavan kohouksen vaaleihin.

*

Kijevistä, lokak. 27 p. (Russk. Volja). Ukrainan ylisotakomitea on saanut laivaston keskuskomitealta sähkösanoman, jossa ilmoitetaan, että koko Mustanmeren laivasto on julistautunut ukrainalaiseksi. Kaikilla panssarilaivoilla, risteilijöillä, torpeedovenheillä ja muilla laivoilla on nostettu Ukrainan lippu. Ukrainan Mustanmeren komitea on päättänyt pitää koko Mustanmeren laivastoa ukrainalaisena laivastona ja täydentää sen miehistöä vastaisuudessa ainoastaan Ukrainan asukkailla.

*

Kukistunut Venäjän valiaik. hallitus asettui varsin jyrkästi näitä Ukrainan riippumattomuuspyrkimyksiä vastaan. Uuden hallituksen kannasta ei ole vielä tietoa.

Aunuksen kielen kirjoitustavasta.

Kun Aunuksen kielen kirjoittaminen on vielä kokonaan vakiintumattomalla kannalla ja kun jokainen avustaja tahtoo kirjoittaa omalla tuntemallaan tai taitamallaan murteella, on toimitus päättänyt, että sivullisten avustajain kirjoitukset julkaistaan sen murteen mukaisesti, minkä lähettäjä tuntee. Toimituksen kirjoitukset sitävastoin julaistaan lehden julkaisijan, Karjalan Sivistysseuran, päätöksen mukaisesti, aunuksen kielen läntisellä murteella, eli sen kirjoitustavan mukaan, mitä tähän asti on noudatettu. Tästä syntyy kirjavuutta, mutta toivomme, että tästä „murretaistelusta" sukeutuu vihdoin yhteinen kirjoitustapa.

Suurimmat eroavaisuudet johtuvat siitä, että toimitus tahtoo kirjoittaa nominatiivit alkuperäisemmässä ja puhtaammassa muodossaan a- ja ä-loppuisina, kun taas avustajat u- ja y-loppuisina (akka — akku; leibä — leiby); edelleen siitä, että toimitus suosii kapeampaa ja sulavampaa kaksoisääntiötä ua ja iä (mua, piä), avustajat taas leveämpää oa ja eä (soaha, jeähä), ja vihdoin toiset pitävät yleisempänä äännettä zh (ж), kun toimitus taas niissä kohdin käyttää z (з). (Esim. karjalaizhet — karjalaizet).

Toimitus kirjoittaa pitkän ääntiön ii venäl. kirjaimilla iй ja jättää kokonaan käytännöstä pois venäl. kirjaimet я, ю ja ь, sekä käyttää näissä yhteyksissä eurooppalaista kirjainta j.

Toimituksen kirjoitukset julkaistaan ilman nimimerkkiä, toiset nimimerkillä varustettuina.

Архиппу да Педри.

Архипал оли тало и муаду оли. Ухтеллех хяй енимяксех оли кезят конзу халголой конзу хейніе Пийтерих віемяс. Хянел оли тойжіен кера ўхтехине галјотту Лоадогал. Талвилойлги яйјян кулги торрул. Ануксен крингеліе да нахкоа веди Сордавалах да муух Суомех а сіе хяй ости хебожіе да той Ануксех. Кяви лохту да муулу калоа Архангелис да Валгіен мерен раннал остамас. Калад хяй веди Пийтерих. Игея хянел оли јо 50 вуотту.

— Пуолет игея олен кулгенух торрул: олен кяуннўх Пуудогад и Лоадогат — саной хяй мудоачи.

Мучой ванхимбан нојан кера енимяксех моат роаттих. Нуорин пойгу Јўрги кулги енне тоатон кера. Хуё суомексе и венеаксе малтеттих пайшта, віебо лугіе да кирјуттгоаги. Маткойл хуё оли опастутту ливвинкіеленги кайкких лоадулойх. А нўгой Јўрги оли салдаттанну.

Архиппу оли Салмис остетут халлот віеннўх Пийтерих да туллух кодйх кяўмях. Сўўсроавот оли јо роатту. Ерахян пяйн хяй ляхти јовен рандоа мўё тойжех хіерух хўвян туттавах Педрин луо кяўмях.

Петрин тутяр Наташши оли буккуо лаутал јовен раннал поаликойчемас да хуухтомас. Хіемоад да хелмат оли хянел улях кеяриттў.

— Јоутченіе, Наташшй, јоутченіе! — саной Архиппу.

Наташши вяхяжен пўллястўй, ей тіедяннўх, кен сіе оли. Теравяжех кастой хуретин ведех да ноузи пузердамах.

— Пидяў јоутченіе, пидяў! — саной Наташши. Пузердаес хянен тяўделяжет кязиваррет віеги тяўделяжембиксе тулдих. Наташин суу мени нагрух, ку хяй няги Архипан. Архиппуги нагрой да ности фурашкоа.

— Архип Парфентјевич, куннебо олет менемяс?

— Тейле менен. Койшко тоаттас он?

— Кодих јяй. Хувян міелен мейле лоајійт, ку тулит мейдў катчомах.

Архиппу мени Петрин талох. Педри олм кова моанроадаја. Молембат хўё олдих ўхтен игяжет, ўхтес олдих брихаччунну казветту, нўгойги віе тойне тошту ўлен яйјял суванттих. Петри оли пихал раттахіе войдамас.

— Тервех, Петр Петрович, тервех!

— Оо, Архип Парфентјевич, аммуй няхтў! Туле перттих, туле да пагиже, мидя хувея тійјят.

Яйјян тіезиги Архиппу. Пийтерин куулумижет саной, суурен міерон торас мидя тіези, да Суомес мидя оли кууллух. Петри оман пуолен куулумижет саной, олот да елямизет пагижи.

Сил айгоа емяндў, Моарју, оли чоајун кейттянўх да самоавоаран столах той. Наташшиги раннас оли јо пертгих туллух.

Јуувес да паштес айгу теравяжех мени. Наташши тахтой јо кўзўё, кузбо нўгой Јўрги он. Куй ваставуксексе писти силлой Архиппу хянеле кядех піенен кеярёйжен.

— Тяс синуле, Наташши, туомижій.

Наташши кійтти да авай кеярёйжен. Сійд оли јоаблоккой да віебо и муода.

— А мибо тямя он?

— Се он »Карјалазіен Саномат». Се он уузи газіетту анукселажиле да муйле ливиляжиле. Сен міе зайн Салмис кявес да тойн синуле.

Наташши кейнделёў да катчелоу лехтіе.

— Syystäh oiski sepällä palkka noilla juomariloilla. Thesnittäis, moniehat! Sen puaru tuo Teppanaki. Kaikitshi humalassa teuvuau — — —.

— Tiälähän se miän pirteissä sanotah olovan se hiän komeljantti. Ukko kehveli oli luvannun pirttie, kun prismittih. Mäne tiijä hot miteni suuri riähkä tullou. Vain mousot hyö hiän hommat hyvyännepäin ollah.

— No ei ne miän kylän nykyni nuoriso ennen ole honkih horattu. En kyllä vois mie, kakaroihini kuatuja, ni millä mitysin keinoin astuo tätä Vuaran välie, vain ei vanhus mieltä anna. Tulla kuahuroija pitäy hot nellinkontonaisin tuotaki iluo imehtimäh.

Kaikenlaisia ennakkotietoja oli paikkakunnalla nuorison iltamapuuhista levinnyt. Hälvennyt oli sekin, alussa siellä täällä ilmennyt pelko, että tässä olisi kysymys joistakin silmäinkääntötempuista, vaikka tosin oltiin tietävinään, että Napsun Jyrki muuttuu siellä iltamassa parrakkaaksi ukoksi. Kaikessa tapauksessa odotettiin iltamasta jotakin uutta, käsittämätöntä.

Kylän nuoriso iltasin harjoitteli yhteislaulua, ja pojat voimistelua: sauvaliikkeitä ja marssia. Petrin oli määrä pitää esitelmä raittiudesta, Iivanan puhe luku- ja kirjoitustaidon sekä edes alkeellisimman sivistyksen tarpeellisuudesta etenkin nuorisolle. Olonan oli määrä lausua runo, Palagan lukea kertomus. Vielä oli ohjelmassa loistonumerot: „Kihlaus", ja Iivanan, kirjojen puutteessa, ulkomuistista muovailema „Yökausi Lahdella".

Kun pojat iltamapäivän aattona alkoivat rakentaa Riijon pirtin tshuppupuolelle näytelmälavaa, niin se se vasta kumma oli. Eihän ennen kisapirtissa tuommoista oloispirttie ollut. Ikkunaki, näet, mielalla maalattu tuohon paperiseinään. Ja saviessa, mistä siitshavikkavuattiesta lienee tehty.

Jo aattopäivänä kävi uteliaita katselemassa lavan tekoa ja muita hommia. Kun sitten itse iltama seuraavana päivänä klo 6:den seudussa alkoi, oli rahvasta pirtti „mi sopi ta mahtu", useat tulleet ja rupeamaa ennen alkamista. Todella hauskaa oli joukossa nähdä vanhuksia harmaapäisiä, jotka tuskin verkkoloille olisivat jaksaneet kuahuroija, mutta tänne jaksoivat.

En halua arvostella, miten sujuvaa ja arvokasta ohjelman suoritus „taiteellisessa" suhteessa lienee ollut, mutta iltamavieraat olivat vain tyytyväisiä. Silminä korvina seurattiin ohjelmaa ja vähäväliä remahti iloinen nauru.

— Katsho sie! Tuo, mihiän on herrojen Ieva — Olonahan se on. No jo ne suatetah smutshiutuo!

— Ahah. Tässä siula — aparat Aapeli-parka sai. Tunnemma, vellji, jotta Iivana olet, vaikka puitto Aapeliksi pakautetah. Mistä, kehno, sai tuon parran.

Erikoista, juhlallista huomiota herätti voimisteluseurueen sintshistä pirttiin marssiminen ja sauvaliikkeet. Tuskinpa tämä seurue olisi täsmällisyydessä ja taidossa ensipalkintoa Olympialaisissa voittanut, mutta tässä tilaisuudessa oli se kerrassaan malliksi kelpaava voimisteluseura. — Petrin raittiuspuhe näytti „menneen kuulijoihin", koskapa seuraavana päivänä pari viinan salakaupasta tunnettua eukkoa oli käynyt Petrin luona proskeniella. Olisivat jalkaankin kumartaneet, mutta Petri ei ollut niin suurta alistuvaisuutta sallinut.

Vielä vuosien kuluttua muistellaan tätä Vienan-Karjalan ensimmäistä iltamaa Kivijärvellä. *I. Marttini.*

Ukraina.

Ukrainalaisista eli vähävenäläisistä on ollut paljon puhetta viime aikoina. Mitä tämä Ukraina on ja mikä on ollut heidän historiansa, siitä ei kuitenkaan paljoa tiedetä. Sen vuoksi julkaisemme seuraavan selväpuheisen kuvauksen Ukrainan oloista aikaisempina aikoina.

Ukrainalaiset eli vähävenäläiset on suurilukuinen kansanheimo, jonka asuma-ala ulottuu Karpateilta Kaukaasiaan ja Pripetjoelta Mustaanmereen. Se on kappale Europaa, joka on yhtä suuri kuin koko Saksan valtakunta. Tällä alueella asuu 30 milj. ihmistä ja on se Venäjän seuduista rikkaimpia. Sen alueella on monta suurta kaupunkia, kuten Kiev, Harkov, Jekaterinoslav Poltava y. m.

Ukrainalaisen asutuksen keskusta on Dnjeperin molemmin puolin, jossa Kiev, Venäjän kaupunkien äiti, on ollut slaavilaisen vallan ensimäinen pääpaikka. Jo aikaisin joutui Ukraina Liettuan ja Puolan alamaisuuteen, jolloin yhteys mongolien valtaan joutuneiden isovenäläisten kanssa melkoisesti heikkeni. Vasta vuosisatojen kuluttua Moskovan ruhtinaat pystyivät alkamaan länteen suunnatun valloituspolitiikan, jolloin ukrainalaiset olivat sen ensimäisiä uhreja. V. 1654 liitettiin Itä-Ukraina Venäjään ja Puolan jaossa 1795 loputkin.

Ukrainan pitkien kärsimysten, valapattoisten lupausten, kaiken kansallisen hävittämisen ja yksityisten ihmisten vainoamisen aika alkaa. Ukrainan kansa sai käskyn lakata olemasta ja sulautua kansallisuuteen, jonka veri oli veljen, mutta sivistys ja olotaso paljoa alempi.

Ensimäinen askel oli tietysti itsehallinnon hävittäminen Katariina 2:sen aikana. Vapaasti valittavan

— Енбо минä тäс ни мидä елленд䇊. Тäмä хäй он руотчиксе кирјутетту.

— Руотчиксе ни минä ен елленд䇊. А тäмäн кайкен минä елленд䇊н. Се он суомексе. Се он ночти ўхтў куй ливвинкіели. Букват вай он тойжет, кудамие синä ет тунне. Лувес нечис, ка ейнäги елленд䇊т.

Архиппу озутти кохтан, куз оли венян буквил ливвикс кирјутетту. Наташши алгой лугіе и толккух тули. Архиппу вай ерäхіе уузіе буквій хäнеле опасти.

Педриги унохти чоајун јиондан а Моарју ку куммоа куундели.

— Неужели ливвиксеги войјах кирјуттоа? Ензи керран елäес минäги елленд䇊н, мидä луветах.

Муга и оли. Наташшиги елленди кайкен мидä луги. Хäй оли käўннўх школас какси вуотту, оли опастуннух вениксе лугемах. А мідä луги, ей кайккіе віе войннух елленд䇊ä.

— Прости, Архип Парфентјевич, минä чоајунги унохтин синуле валоа — саной Моарју, ку Наташши оли кайкен лугенух.

— Мидäбо теä тоижис кохтис он, кудамій минä ен вой елленд䇊ä? — саной Наташши.

— Недги синä елленд䇊жит, ку тундижит вай букват. Минул тäл кердоа еі оле айгоа синуле пійдў опастоа. Суоваттанну тулоо Јўрги кодих käўмäх. Тахтоннет, ка хäй синуле нед опастау.

— Јўрги кодих суоваттанна — саной Наташши хўвил міелин — віего хäй он Пійтерис?

— Какси кууду цоарин валлан хäвитўксен јäлгех хäи тўённеттих Торнивох, Руочин рајале.

— Хäткексего хäй кодих тулоо?

— Неллäксе недäликсе, муга хäй кирјутти.

— Неллäксе недäликсе! Ну сил айгоа міе и муут кохтат лугемах опастун.

Архиппу ноузи столас.

— Käскеäкеä јо еäрех лäхтемäх. Иче унохтин лäхтемижен.

— Älä реäхкеä пагиже. Хўвин лоајійт, ку тулит käумäх — саной Педри

Архиппу лäхти. Тойжет кай мендих хäндä пихале каймоамах.

Јорой.

Venäjän tapahtumia.

Vallankaappaus. — Entinen (viides) välilaikainen hallitus kukistunut, uusi (bolshevilainen) noussut sijaan. — Entiset ministerit vangittu, Kerenski paennut: Lenin uudeksi pääministeriksi.

T. k. 5 p:nä u. l. (lokak. 23 p. v. l.) julkaisi Pietarin neuvoston sotilasvallankumoksellinen (bolshevikilainen) komitea tiedonannon pääkaupungin työväelle, sotamiehille ja väestölle, jossa tiedonannossa ilmoitettiin, että komitea on nimittänyt komissarioita sotilasosastoihin ja erittäin tärkeisiin paikkoihin pääkaupungissa ja sen ympäristössä. Näitä paikkoja koskevat päiväkäskyt ja määräykset ilmoitettiin pantavan täytäntöön vain senjälkeen kuin valtuutetut komissariot ovat nè vahvistaneet. Komissariot ovat neuvoston edustajina koskemattomia. Komissarioiden vastustaminen on neuvoston vastustamista.

Tämä julistus oli alkua taistelulle vallasta, josta oli viime viikkoina erityisellä kiivaudella kiistetty. Parin päivän päästä oli jo yhteentörmäyksiä Pietarin kaduilla, sotaväki asettui yhä yleisemmin julistuksen ja sen antajien puolelle ja saman päivän illalla jo joutuivat entisen hallituksen jäsenet bolshevikien vangeiksi, lukuunottamatta Kerenskiä, joka pakeni. Talvipalatsi, rautatieasemat, sähkölennätinlaitos, telefoonilaitos, postilaitos ja valtakunnanpankki vallattiin, hajotettiin esiparlamentti, ja ryhdyttiin muodostamaan omaa uutta hallitusta. Niinpä olikin kaikki valta Pietarissa joutunut uusiin käsiin.

Uuden hallituksen päämieheksi ehdotettiin *Leniniä* ja muiksi jäseniksi *Trotskia* ulkoministeriksi ja *Verhovskia* sotaministeriksi.

Samaan aikaan (t. k. 7 p:nä) kokoutui Pietariin n. s. neuvostojen yleisvenäläinen kongressi (edustajakokous), joka näyttää olevan sopusoinnussa vallankaappausaatteen kanssa.

Tekä tämän että uuden hallituksen lähimpiä päämääriä ilmoitetaan olevan seuraavat kolme: 1) vallan järjestäminen, 2) sota ja rauha (sodan pikainen päättäminen) ja 3) perustavan kokouksen aikaansaaminen.

Neuvostojen kongressi on antanut seuraavan julistuksen:

Pietarista, marrask. 8 p. (P.T.) Kiireellisesti. Kaikille työ-, sotamies- ja talonpoikaisedustajain kuvernementti- ja kihlakuntaueuvostoille. Koko valta kuuluu neuvostolle. Hallituksen komissariot erotetaan toimistaan. Neuvostojen pukeenjohtajat ovat välittömässä yhteydessä vallankumouksellisen hallituksen kanssa. Neuvostojen yleisvenäläisen edustajakokouksen päätöksestä ovat kaikki maakomiteain vangitut jäsenet viipymättä vapautettavat ja heidät vanginnut komissari vangittava. — Neuvostojen yleisvenäläinen edustajakokous.

*

Näiden tapausten jälkeen on syntynyt suoranainen veljessota Venäjällä ja olot ovat aivan epämääräisellä kannalla.

— **Esiparlamentti eli Venäjän tasavallan väliaikainen neuvosto,** joka syntyi yht'aikaa kun Venäjän viides, nyt kukistunut väliaikainen hallitus, alotti istuntonsa viime kuun 20 p:nä (7 p. v. l.), pohti sen jälkeen maan puolustusta ja Pietarin tyhjentämistä, esti hallituksen aikeen siirtyä Moskovaan ja vaati hallituksen hajottamaan ja lakkauttamaan sekä valtakunnanduuman että -neuvoston. Uuden suunnan tahdosta tuli se itse hajotetuksi nopeammin kuin voi ajatellakaan, t. k. 7 p:nä.

— **Perustava kokous** tullee, kaikesta huolimatta, kokoontumaan samaan aikaan kuin ennen on määrätty, samoin jäänee voimaan aikamääräys vaaleihin nähden.

— **Patriarkan virka aiotaan ottaa uudelleen käytäntöön Venäjällä.** Parhaillaan kestävässä Venäjän kirkolliskokouksessa on jo periaatteellisesti ratkaistu, että Venäjän kirkon ylimmäksi mieheksi aiotaan asettaa patriarkka, kuten aikaisemmin oli laita. Sittemmin on puhuttu jo ehdokkaista. Enimmät ovat kannattaneet Ufan arkkipiispaa Andreita, mutta on ehdotettu myös Kasanin arkkipiispaa Jaakoppia, Riian piispaa Johannesta, Novgorodin piispaa Arseniota y.m.

— **Vierasheimoisten oikeudet.** Vanhan hallituksen sisäministeriön kansallisuusosasto kerkisi ennen kukistumistaan laatia lakiehdotuksen vierasheimoisten oikeuden turvaamiseksi äidinkielensä käyttämisestä eri virastoissa.

— **Maakysymys.** Vanha hallitus pohtiessaan maakysymystä ehdotti, että sen järjestämistä varten perustettaisiin erityinen maarahasto. Tähän rahastoon tultaisiin antamaan kaikki kruununmaat, lahjoitusmaat sekä myöskin sellaiset yksityiset maat, jotka ovat annetut vuokralle taikka jotka eivät ole viljeltyjä. Näiden maiden käytöstä määrääminen annettaisiin paikallisille maakomiteoille. Lopuksi päätettiin muodostaa erityinen komitea ehdotuksen tarkistamista varten.

— **Vuodentulo Venäjällä.** Pietarista marrask. 3 p:nä. (P. T.) Kauppa- ja teollisuuslehden tietojen mukaan on vuodentulo Venäjällä yleensä alle keskinkertaisen. Talvivehnästä on saatu keskinkertainen ja rukiista keskinkertaista huonompi sato. Kevätlaihot ovat Volgan varrella jo sen takaisilla alueilla sekä osittain Keski- ja Vähä-Venäjän kuvernementeissa epätyydyttävät, paikoittain huonot. Lounais- ja Luoteis-Venäjän kuvernementeissa on vuodentulo paikoittain ollut hyvä. Kevätvehnä ja kaura ovat epätyydyttävät, ohra heskinkertaista huonompi. Länsi-Siperiassa on vuodentulo yleensä tyydyttävä.

Sota.

Vallattuaan Venäjältä tärkeät Viron saaret ja lujitettuaan asemansa niillä sekä niitä vastaavilla mannerrannoilla on Saksan sotajohto suunnannut huomionsa Italian rintamaan ja antanut yhdessä itävaltaunkarilaisten kanssa siellä iskun, joka on saattanut Italian melkein täydellisen tappion partaalle ja jota voittoa sanotaan yhdeksi tämän sodan suurimmista. Italialaiset, jotka jo olivat pitkällä Itävallan puolella, ovat saaneet riirtyä aina Venetsian taa, joka merkitsee koko Koillis-Italian menettämistä. Arvellaan, että samoinkuin Venäjä on Italiakin jo laskettava pois sotaakäyvien valtojen luvusta.

Rynnistys Italiaan alkoi viime kuun lopulla.

Venäjän ja Romanian aseveljeys.

Eräs Tukholmaan saapunut romanialainen on „Aftonbladetille" antanut kotimaansa nykyisistä oloista seuraavan kuvauksen. Se osoittaa kuvaavasti, mihin se osa Romaniasta on joutunut, jota saksalaiset eivät vielä ole valloittaneet.

Romanilaisen kertomuksen mukaan maan asukkaat itse yleisesti syyttävät Venäjää näistä pettymyksistä, joita he ovat saaneet sodassa kokea. Ja venäläiset puolestaan tekevät romanilaisia vastaan samanlaisen syytöksen. Heti Venäjän vallankumouksen jälkeen alkoi Jassyyn sijoitettu 20-tuhantinen venäläinen sotaväki esiintyä niin uhkaavasti, että väestö alkoi pelätä päällekarkausta sen taholta ja hallituksen oli ryhdyttävä suoranaisiin puolustustoimenpiteisiin ikäänkuin olisi ollut kysymys vihollisen hyökkäyksestä. Kanuunoita ja kuularuiskuja varattiin ja kuninkaallinen perhe vietiin kätköpaikkaan vahvan vartioston suojaamana. Yhtämittaa pantiin venäläisten puolelta toimeen mielenosotuksia, jotka vähitellen näyttivät muodostuvan vaaraksi hallitukselle. Venäläiset sotilaat huusivat, että nyt, kun tsaarikin on kukistettu, olisi myöskin Romanian kuninkaan kohtalo oleva sama, sillä kuninkaita ei nykyaikana saa enää olla olemassa. Me saimme elää levottomia päiviä, jatkaa kertoja. Venäläinen komentaja oli suvaitsevainen, mutta voimaton. Hän antoi sotilaiden esiintyä tuolla tavalla, sillä siten he muka riehuvat innostuksensa ilmaan. Onneksi olivat nämä

---

hetmanin sijaan annetaan Ukrainalle venäläinen kuvernööri, sen rykmentit liitetään Venäjän armeijaan ja vapaa talonpoika pakotetaan alistumaan maaorjuuteen, laitos, jota ei Ukrainassa ennen tunnettu.

Maan kreikkalainen kirkko, joka oli totellut suoraan Konstantinopolin patriarkkaa, pakotettiin tsaarin alamaisuuteen. Länsi-Ukrainan unieeratut, joilla oli yhteistä venäläisten kanssa ainoastaan vanhat jumalanpalvelusmenot, kiskottiin väkipakoin kreikkalaisen kirkon helmaan, kun heidän oma kirkkonsa oli v. 1830 lakkautettu.

Se ei tietystikään vielä riittänyt. Kirjallisuutta ja kieltä kohtasi ankara vaino. Vähävenäläinen kirjallisuus kiellettiin ja 19:nnen vuosisadan alkuun asti tuli pitkä seisaus kansallisissa edistyspyrinnöissä.

1820-luvulla alkoi Galitsiassa ukrainalainen liike. Siellä oli näet melkoinen, yli kolmimiljoonainen vähävenäläinen asutus. Kun Galitsia sai v. 1848 itsehallinnon, tulee maasta tyyssija vainotulle ukrainalaiselle sivistyneistölle. Vastaukseksi julkaisi Venäjä siellä painetun kirjallisuuden maahantuontikiellon.

Ukrainalaiset eivät kuitenkaan hellittäneet. He jatkoivat taistelua ja on heilläkin omat suuret nimensä. Runoilija Shevtshenko oli johtomiehiä Kievin nuoressa yliopistossa toimivassa Gyrillus-Methodius-veljeskunnassa. Sen päämääränä oli kaikkien slaavien liittotasavalta, jossa Ukraina olisi yhtenä, sisäisesti itsenäisenä osana. Nämä haaveet aiheuttivat Shevtshenkolle vankeuden Pietari-Paavalin linnotuksessa ja tarkotuksen kauas Araljärvelle.

Tämän jälkeen olivat ukrainalaisten päämäärät vaatimattomampia, he tekivät työtä kansanvalistuksen ja yleissivistyksen edistämiseksi. Puolan kapina aiheutti takatalven. Nyt täytyi rajoittua enemmän tieteellisille aloille. Kansanrunous — Ukraina on venäläisen kansanlaulun kotimaa — kielitiede ja isänmaan historia löysivät hartaat tutkijansa. Mutta tällaisetkin seurat hajoitettiin ja jäsenet poistettiin Ukrainasta. Dragomanov, ajan suurin nimi, sanomalehtikirjailija ja tiedemies, muutti ulkomaille.

Kuvaavaa ajalle on n. s. Josefovitshin laki vuodelta 1876. Siinä kiellettiin sanalla sanoen kaikki ukrainalainen kirjallisuus, tieteellisiä historiallisia lähdejulkaisuja lukuunottamatta, vieläpä näytelmien esittäminen ja musiikkitekstit — kaiken piti käydä venäjäksi. Raamatunkin painattaminen kiellettiin. Niin paljon pelättiin läheistä sukulaiskieltä.

Kansansivistys aleni tietysti pelottavasti. Kaiken kansankielisen kulttuurityön täytyi tapahtua maanalaisesti ja harjoittajain oman turvallisuuden uhalla.

Vasta v. 1905:n vallankumous hellitti jokapuoliset kahleet. Vähävenäläinen kirjallisuus pääsi taas päivänvaloon. Ensimäisessä ja toisessa duumassa oli ukrainalaisilla 80 ja 42 edustajaa ja oli siellä mieliala heidän kansallisuuttaan kohtaan suosiollinen. Mutta vaalilain muutos kohdistui niin ankarasti ukrainalaisia vastaan, etteivät he onnistuneet saamaan kolmanteen duumaan ainoatakaan miestä. Taantumus nousi yhtä pimeänä kuin ennenkin. Jokaisen postinhoitajan täytyi pitää luetteloa henkilöistä, jotka tilasivat ukrainalaisia sanomalehtiä ja kirjoja. Pappi, opettaja, virkamies, joka uskalsi hankkia ukrainalaisia lehtiä, oli vaarassa menettää toimensa. Kun sitten sota alkoi, lakkautettiin kaikki ukranalaiset sanomalehdet ja yhdistykset hajoitettiin.

Sodan aikana toivottiin Galitsiassa Ukrainan vapauttamisen tapahtuvan keskusvaltojen puolelta. Venäjä taas vallotettuaan tämän itävaltalaisen maakunnan, alkoi tehdä häikäilemätöntä ukrainalaisen kulttuurin hävitystyötä. Kansankieliset koulut kiirehdittiin muuttamaan venäläisiksi. Ukrainan kieli tuli kirjallisessa ja julkisessa elämässä kielletyksi. Omantunnon vapautta loukattiin törkeästi. Yli neljäsataa pappia ja tuhansittain talonpoikia, jotka vastustivat pakkoa uskonnon alalla, raahattiin Siperiaan.

Venäjän vallankumous on varmaan poistava Ukrainan kärsimät vääryydet. Mutta ellei se tapahtu kyllin nopeasti, ottavat ukrainalaiset johdon omiin käsiinsä. Mitta on kukkuroillaan. Sitä on pideltävä varovaisesti.

Ukrainan pyrkimykset autonomiaan eivät ole mitään hetken synnyttämiä haaveita. Tällä kansalla on takananansa vuosisatainen oma historia. Sillä on oma kieli, oma kulttuuri ja oma elämä. Ja sen vaatimusten takana on voimaa, paljon lyijyä ja paljon terästä ja sankat sadattuhannet reippaita miehiä.

Liikemiehet ja kauppiaat, ilmoittakaa asioistanne ja myytävistänne tässä lehdessä. Lehti leviää yli Vienan ja Aunuksen Karjalan, samoin kaikkiin osiin Suomessa. Ilmoitushinnat 2 mk. palstasentimetri, pitempiaikaisista ilmoituksista alennusta.

Karjalaiset liikemiehet kaikkialla! Pitäkää kunnia-asiananne ilmoittaa omassa lehdessänne, jo oman yhteenkuuluvaisuutenne vuoksi!

IV. MITROFANOFF
Jyväskylä, Suomi.
Puhelin 166
Myy varastosta tukuttain ja vähittäin
kangas- ja rihkamatavaraa.

Toiminimi P. N. Afanasjeffin liikettä
Uhtuassa
Vienan Karjalassa
Suositellaan.

Tanner & Manner
Waasa
Puhelin 201. Sähköosote: Manner.
Kangas- ja Siirtomaatavarain tukkuliike.

sotilaat tulleet aseettomina Jassyyn. „Me emme voineet mitenkään käsittää, kuinka rintamajoukot saatettiin varustaa kivääriien sijasta kepillä ja varustarpeitten asemasta teekeittiöllä. Lopuksi kuitenkin ymmärsimme, että me olimme tehneet tuhoisan erehdyksen ruvetessamme liittoon Venäjän kanssa. Kaikki Moldaun rintaman joukot tuotiin Jassyyn ja heillä oli mukanaan kaikenmoisia yksityisluontoisia varustuksia, mutta ei ensinkään aseita. Myöhemmin saimme kuulla, että Venäjältä oli kyllä tulossa isohko aselähetys", sanoo kertoja.

Vähitellen alkoivat venäläiset kohdella Moldauta kuin valloitettua maata. He esiintyivät hyvin käskevästi ja ottivat itselleen oikeuksia, jotka eivät ensinkään olleet sopusoinnussa Romanian valtiollisen riippumattomuuden kanssa. Heidän pakkoottonsa ovat muodostuneet suorastaan maanvaivaksi. Välittämättä mitään romanilaisista joukoista taikka asukkaiden kipeimmistä tarpeista, ottavat he väkipakolla kaikenlaisia tarveaineita. On sattunut tapauksia, että pakko-ottajat ovat ampuneet kuoliaaksi armotta romanialaisia upseereja, jotka syystä ovat asettuneet puolustamaan väestön oikeuksia. Ampujat selittivät sellaisen vastustuksen tottelemattomuudeksi venäläisiä viranomaisia kohtaan. Siten on moni romanialainen upseeri kärsinyt väkivaltaisen kuoleman.

Venäläinen sotaväki on sitä mieltä, että Romanian sota on esteenä rauhan solmiamisessa ja että maan alueen valtaus antoi saksalaisille juuri tilaisuuden hyökätä Bessarabiaan. Jokainen venäläinen sotilas uhkaa tällä perusteella kostoa. Ja sen vuoksi hävitystyötä aivan suunnitelmallisesti tehdäänkin. Vakuuttavatpa rosvoilijat menettelevänsä näin päällystönsä suostumuksella.

Romaanialaiset upseerit saavat kestää alinomaa nöyryytyksiä. Julkisissa paikoissa ja kaduilla saa nähdä mitä surkeimpia kohtauksia: päihtynyt venäläinen sotilas saattaa käydä romanialaisen upseerin kimppuun ja vaatia häntä painiin tai nyrkkitaisteluun sekä samassa ryhtyä toimeen. Romanialaisten tunteet tällöin ymmärtää. Nyt voi joka päivä sattua, että venäläiset sotilaat pysähdyttävät romanilaisen kenraalin vaunut, raastavat tämän istuimelta, pakoittavat hänet nyrkkeilyyn ja piestyään puolikuoliaaksi jättävät hänet kadulle makaamaan ja ajavat itse tämän ajopeleillä tiehensä.

Eikä Jassykään ole enää entisensä lainen. Venäläiset ovat ottaneet talot majoituspaikoikseen. Niiden ennen kaunis sisustus on hävinnyt. Vihollisen maahantulo ei tuottaisi niin paljon pahaa kuin nyt venäläinen hallinto. Ja pelätten suututtaa „liittolaista" Romanian hallitus ei uskalla ryhtyä vastaanhangoittelemaan. Elintarpeet ovat lopussa. Tappelemalla saa itselleen leivänpalan. Jonotus alkaa aikaisin aamulla ja kestää iltapuoleen ja sittenkin saa palata leivättä kotiin. Vallitsevan sekasorron vuoksi kärsitään massa nälkää. Kulkulaitos on hunningolla. Ei edes haavoittuneita varten ole käytettävissä kunnollisia kuljetusvälineitä. Niitä kannetaan pitkiä matkoja selkäkaupalla ja useimmiten sairaat sellaisilla matkoilla kuolevat, ennenkuin on päästy sairaalaan. Olot ovat sanoin kuvaamattomat ja kuka vain suinkin kykenee, jättää „Moldau-helvetin", lopettaa kertoja kuvauksensa.

Solivien valtojen laivastomenetykset.

(SH) Saksalaisten laskelmien mukaan on Englanti kolmena sotavuotena menettänyt kaikkiaan noin 661,300 tonnia. Linjalaivoja on hukkunut 13, joiden yhteenlaskettu tonnimäärä on 215,200, panssariristeilijöitä on uponnut 17, tonniluku 253,600, risteilijöitä 26, tonniluku 107,800, kanuunavenheitä 6, tonniluku 3,400, torpeedovenheitä 29, tonniluku 21,300. Näiden lisäksi on Englanti menettänyt 33 apuristeilijää ja joukon pieniä kanuunavenheitä.

Ranska on menettänyt noin 101,000 tonnia. Linjalaivoja on uponnut 4, tonniluku 54,400, panssariristeilijöitä 3, tonniluku 25,100, sukellusveneiden tuhoamiseen käytettäviä risteilijöitä 1,800 tonnia, kanuunaveneitä 1,300 tonnia, torpeedoveneitä 25, tonniluku 3,400 ja sitä paitsi 12 apuristeilijää.

Venäjän häviö nousee 71,810 tonniin. Uponnut on 2 linjalaivaa, tonniluku 35,300, yksi panssariristeilijä, tonniluku 8,000, yksi panssaroitu risteilijä, tonniluku 3,180, 4 kanuunavenettä, tonniluku 4,380, 13 torpeedoalusta, tonniluku 9,700, 6 sukellusvenettä, tonniluku 3,000 ja 2 miinavenettä, tonniluku 8,250.

Italia on menettänyt 3 linjalaivaa, tonniluku 49,300, 2 panssariristeilijää, tonniluku 17,750, 11 torpeedoalusta, tonniluku 5,900. 9 sukellusvenettä, tonniluku 3,500 ja näiden lisäksi 3 apuristeilijää.

Japanin menetykset nousevat 23,850 tonniin. Uponnut on yksi panssariristeilijä, tonniluku 14,000, 2 panssaroitua risteilijää, tonniluku 8,600, 3 torpeedoalusta, tonniluku 1,100 ja yksi sukellusvene, tonniluvultaan 125

Yhdysvallat ovat menettäneet panssariristeilijän Olympian, tonniluku 3,600 ja yhden sukellusveneen, tonniluku 125. — Portugali on menettänyt yhden jokikanuunaveneen ja yhden miinapyydystäjän. Romanialta on uponnut yksi kanuunavene ja yksi torpeedovene.

— **Nykyisen sodan tuottama mieshukka.** Varmana voitanee pitää, että nykyisessä sodassa solivien valtojen mieshukka nousee nykyisin noin *25 miljoonaan*, josta kolmas osa lienee kuolleita, eli *yli 8 miljoonaa miestä!*

Yli 8 miljoonaa kuuluu siis jo parhaillaan riehuvan sodan vainajain armeijaan!

Muurmanin rautatie.

„Birshovyja Wjedomostissa" oli joku aika sitten seuraava kirjoitus Muurmannin rautatiestä:

Se salaperäisyys, joka on verhonnut Vienanmeren ja Muurmanin rautatien rakentamista, alkaa vähitellen hälvetä. Vallankumous on yhdellä iskulla pyyhkinyt pois kaikki sensuurin kynänpiirrokset ja sijaan on tullut mahdollisuus puhua totta; voipa nyt puhua totta Muurmanin rautatien salaperäisestä rakentamisestakin.

Jo alkaa ilmetä tosiseikka toisensa perästä, hämmästyttäen — vaikea sanoa millä enimmän — häikäilemättömyydellään, rikollisuudellaan tai tolkuttomuudellaan. Mutta yleensä on ollut kaikkea sekaisin.

Näytti siltä, että rakennustyötä johtavat tuhannet toinen toisistaan riippumattomat tekijät, joilla ei ollut mitään tekemistä toisten kanssa. Korkeimmista alhaisimpiin saakka kukin menetteli siten kun tahtoi. Rakennustyön hallitus ei tietänyt mitä tehtiin linjalla, linja ei ollenkaan ottanut huomioon sitä, mitä tahtoi hallitus. Loppujen lopuksi kaikki sekaantuivat toisissaan, ja radan rakentaminen muodostui mitä täydellisimmäksi sekasorroksi.

Yleensä epätaloudellisuus oli johtavana tunnusmerkkinä radan rakentamiselle. Niinpä tapahtui, että saapuneet höyrylaivat saivat seisoa purkamattomina monet päivät, vaikka niiden odotuspäivät maksoivat ihan mielettömiä summia. Keskellä töiden kovinta kiirettä otettiin työväkeä ja hevosia kokonaiseksi kuukaudeksi rakentamaan kärrytietä vasta ajateltuun Romanovon kaupunkiin, koska odotettiin saapuvaksi joitakin ministereja, joilla ei ollut mitään välitöntä tekemistä radan rakentamiseen nähden. Ja samalla oli työväestä sellainen kiljuva puute, että sorajunien purkamiseen ei riittänyt väkeä ja junat saivat seisoa purkamattomina.

Yhtä rikoksellista oli päällystön suhde työväkeen. Työmiehet eivät saaneet palkkaansa joskus kuukausiinkaan. Ja päällystön käytöksessä sallittiin hirvittäviä raakuuksia, jotka loukkasivat työväen koko ihmisarvoa, heidän aineellisen hätänsä samalla jäädessä poistamatta. Vastalauseen tekoon ei ollut tilaisuutta, sillä jos kohta ei ollut leipää, niin oli santarmeja kuitenkin kaikkialla.

Kovaksi onneksi ovat ne huutavat epäkohdat, jotka vallitsivat Muurmanin radan rakennuksella, siirtyneet itse Muurmanin oloihin.

Niinpä Muurmanin viranomaiset ovat valmistelleet kysymystä puulaivain rakentamisesta sikäläisen merenkulun ja kaupan voimistuttamiseksi. Laivanrakennustyöhön olisi ollut verraten helppo ryhtyä, kun Vienanmeren rannalla oli runsas vyöhyke hyvää metsää. Mutta juuri viime kesänä paloivat nämä metsät Kieretistä Kantalahteen saakka, rautatienkäytössä tapahtuneen huolimattomuuden johdosta. Metsäpalon sammuttamiseen ei ollut kenelläkään aikaa ja metsävyöhyke paloi poroksi 120 virstan matkalta. Nyt jos meren rannalla puuta tarvitaan, on se kuljetettava sisämaasta, 30 à 50 virstan päästä. Mutta merentakaiset eivät suostu — eikä heidän kannatakaan — niin kaukaa vedättämään puita. Ei voi antaa anteeksi rautatiehallinnolle sellaista huolimattomuutta pohjoisen seudun luontoon nähden. Onhan tunnettua, että siellä puu saavuttaa täyden mittansa tuskin sadassa vuodessa, jo senkin vuoksi olisi metsää täällä erityisesti suojattava.

Yhtä kallisarvoiset ovat siellä merenrantalaisille heidän harvassa olevat niittynsä, jotka kasvavat kunnollista heinää vain tarkan hoidon ja pitkäaikaisen työn avulla.

Tshuupan lahden luona Kieretissä rautatiehallinto kokonaan turmeli ikiaikaiset, kaukaisilta sukupolvilta periytyneet niityt. Rautatieläiset tuottivat Amerikasta muonitustaan varten kokonaisen härkälauman ja laskivat ne talonpoikain niityille. Härät eivät polkeneet ainoastaan kaikkea heinää, vaan vielä itse maankin sotkivat mustalle mudalle, niin että se on kuin jollain koneella vellottu.

Kantalahdessa meneteltiin samalla tavoin talonpoikien niittyjen suhteen, jotka sotkettiin aivan pysyväisesti pilalle rautatien suurella hevoslaumalla.

Kun rautatien puolesta ympäristö täten lopen turmellaan, herää merenrantalaisissa kysymys, voivatko he enää tulla niillä mailla toimeen vai täytyykö lähteä „mustalaisiksi" muuanne. — „Birsh. Ved."

Englantilaiset Muurmannilla.

(S.H) Eräs henkilö, joka kauan on oleskellut Jäämeren rannalla, on antanut ruotsinmaalaiselle sanomalehdelle „Aftonbladetille" seuraavan havaintoihinsa perustuvan kuvauksen oloistaan siellä, — lieneekö sitten tosi tai ei.

Englantilaiset miehittivät, kertoo tietojenantaja, Aleksandrovskin sataman ja melkoisen osan Muurmanin rataa jo aikaisin keväällä. Kaksi suurta englantilaista kuljetuslaivaa saapui sotajoukkoineen, jotka miehittivät kaupungin ja melkoisen alueen ympäristöstä sekä osan rautatietä. Sittemmin on laajennettu miehitettyä aluetta, niin että englantilaisten hallussa on nyt rautatie Kantalahteen asti ja miehitettyä aluetta on yhteensä pari tuhatta neliökilometriä.

Englantilaiset harjoittavat ankarua kontrollia näillä tienoilla ja ovat tällä sekä tylyllä esiintymisellään tehneet itsensä kovin vihatuiksi paikallisen väestön keskuudessa, joka on etupäässä suomalaista. Siksi arvellaan, että kahdeksan englantilaista upseeria, jotka olivat lähteneet pitkähkölle metsäretkelle, mutta eivät enää palanneet, ovat joutuneet hyökkäyksen uhriksi ja tulleet murhatuiksi väestön taholta.

Paljon suuria, salaperäisiä räjähdyksiä on tapahtunut talven ja kesän kuluessa englantilaisten varastoissa ja ampumatarpeiden säilytyspaikoissa. Aikaisin keväällä räjähti eräs dynamitilla ja ampumatarpeilla lastattu höyrylaiva, joka oli jäätynyt kiinni. Niin hyvin laiva kuin sen kuorma menetettiin kokonaan. Toukok. 14 p:nä sattui uusi räjähdys, jolloin suuret ampumatarvevarastot rautatien läheisyydessä tulivat hävitetyiksi. Myöhemmin tapahtui jättiläisräjähdys lähellä Aleksandrovskia, jolloin tuli hävitetyksi kolme höyrylaivalastia ampumatarpeita ja räjähdysaineita.

Liikenne uudella Muurmanin radalla jättää vielä paljon toivomisen varaa; liikenteen pysähdykset ja keskeytykset ovat päiväjärjestyksessä. Kun rata on osaksi rakennettu tundralle, kulunee monta vuotta ennenkuin se on saanut lujemman pohjan. Saksalaisten sukellusveneiden yhä rohkeampi esiintyminen Jäämerellä on vaikuttanut sen, että tuonti Aleksandrovskiin tällä purjehduskaudella on ollut paljon pienempi kuin oli odotettu.

Englantilaiset hallitsevat ja vallitsevat paikkakunnalla ikäänkuin isännät eikä kukaan välitä venäläisistä viranomaisista. Poliisi- ja santarmilaitos, passitarkastus, yleiset työt, satama-, tulli- ja rautatiehallitus, kaikki on englantilaisten käsissä.

Kirjeitä.

Vuokkiniemen Pirttilahdesta.

Syksy on täällä ollut hyvin sateinen, vesi on paisunut kevättulvan tavoin järviin. Kalan saalis on ollut yleensä huonon puoleinen. Lintuja ja hirviä sitävastoin näkyy Karjalan metsissä runsaasti, mutta metsästäjäin ja ampumatavarain puutteessa saavat ne vapaasti samoilla erämaisilla olosijoillaan.

Karjalan Sivistysseuran perustama aikeiskansakoulu on alkanut toimintansa täällä Vuokkiniemellä, ja ansaitsee siitä seura syvimmät kiitokset paikkakuntalaisten puolesta. On aivan liikuttavaa saada kuulla koulussa kajahtavan oman äidin kielen, jota emme suinkaan ole tähän asti kuulleet. Toivomme, että näitä kouluja tulisi perustetuksi kaikkiin Karjalan kyliin, ja niinikään levitköön karjalaisten oma lehti kaikkiin Karjalan koteihin!

Vuokkiniemen Pirttilahdessa 20/10 1917.

P. Antiipin Laine.

Kontokista.

Niin on todellakin aika nousta sikeästä unesta, jota on täytynyt uinua, on syytä ryhtyä vilkkaampaan toimintaan, koska on koittanut aika, jota ei vuosi takaperin vielä osattu uneksiakaan. Kyllähän kansamme on pieni ja vähäväkinen, kykenemätön laajempaan toimintaan. Mutta tähänhän ovat omat syynsäkin, ja saattaahan syvästäkin alhosta kohota!

Onhan sentään Vienankin väessä sellaisia poikia, jotka pystyisivät edes jonkun sanan kyhäämään kotiseutunsa ja asiansa puolesta. Eipä vaan Kontokin pitäjästä ole näkynyt yhtään vähäistäkään viestiä tämän omankaan lehtemme palstoilla, ikäänkuin ei tällaista paikkaa olisi olemassakaan. Toisin on laita naapuriemme Uhtuan ja Vuokkiniemen. Oma huolimattomuutemme on tähän suurimpana syynä. Olemme laiminlyöneet sen asian ja aatteen, jota kipeimmin kaipaamme, jota ilman ei meistä tule henkiin herääjää.

Suurin epäkohtamme on se, että meiltä on riistetty oikeus käyttää omaa kieltämme kouluissa ja myös kirkoissamme. Tämä epäkohta pitäisi saada mitä pikimmin korjautumaan. Se on asiamme ydin ja ponsi. Sitä ilman tulemme syöstyksi pois kansakuntien joukosta.

Toisella paikkakunnalla oleskeleva

Kontokkilainen.

*

Toinen kontokkilainen kirjoittaa meille valitellen postinkulun hankaluutta kotipitäjäänsä ja teitten huonoutta siellä.

„Teitä ei ole minkäänlaisia, paitsi huonot kinttupolut räämeitten ja pohjattomien rimpisoitten ylitse ilman minkäänlaisia portaita. Posti kulkee kyllä paikkakuntani pravlenjaan, mutta siihenkin nykyisin niin hitaasti, että ei puoliin vuosiin saavu kirjeet eikä muutkaan lähetykset esim. täältä Sorokastakaan, jossa oleskelen. Osa kirjeistä katoaa aivan kokonaan."

„Mutta nyt olisi aika herätä jo karjalaistenkin muitten kansaheimojen kanssa joka suhteessa! Kun olemme niin paljon jälellä muusta maailmasta, niin koettakaamme, veljet, sitä enemmän pyrkiä muiden mukaan ja tasalle! Koettakaamme kaataa tuhatoksainen tammi, tuo puu kamala, jotta eikö päivä pääsisi paistamaan, kuu kumottamaan meidänkin synkään saloseutuumme! Se on nyt ajan velvoitus ja siihen nyt jokainen karjalainen pyrkiköön sydämestään ja sielustaan!

Kirjallisuutta.

Kreikkalaiskatolisille suomalaisille oma aikakauslehti.

Ensi vuoden alusta aletaan julkaista Suomessa omaa erityistä aikakauslehteä kreikanuskoisia suomalaisia ja karjalaisia varten. Lehti tulee sisältämään:

1. Uskontoa selvittäviä kirjoituksia.
2. Saarnoja.
3. Kirkkohistoriallisia kirjoituksia ja kertomuksia.
4. Raamatun eri kohtia valaisevia kirjoituksia.
5. Otteita pyhien isien ja kirkon opettajain teoksista.
6. Uskonnollis-siveellisiä kertomuksia.

Häkli, Lallukka ja Kumpp. Osakeyhtiö

Tukkukauppa

Wiipurissa.

7. Kirkolliskansallisia kysymyksiä ja Suomen kr.-katolisten seurakuntain elämää koskevia kirjoituksia.

8. Kirjeenvaihtajain kirjoituksia ja kirjeitä.

9. Selostuksia tapahtumista kr.-katolisen kirkon elämässä niin Suomessa, Venäjällä kuin myöskin ulkomailla.

10. Vastauksia totuutta etsiville niihin kr.-katolista dogmatiikkaa ja kirkollista praktiikkaa koskeviin kysymyksiin, jotka vaativat joitakin valaistuksia.

11. Erilaisia pieniä ilmoituksia, lauseparsia ja vertauksia.

Lehteä, joka on jatkoa aikaisemmin ilmestyneelle „Aamun Koitolle", tullaan toimittamaan kristillisen rakkauden ja uskonnollisen suvaitsevaisuuden hengessä. Lehden päätoimittajaksi tulee rovasti S. Okulov Sortavalasta.

— **Uskonpuhdistuksen muisto.** Lokakuun 31 p:nä vietettiin yli koko protestanttisen maailman muistopäivää sen johdosta, että uskonpuhdistuksesta oli kulunut silloin 400 vuotta.

— *Mitä rahalla ei saa.* Rahalla sanotaan saatavan kaikkea. Norjalainen kirjailija Arne Garborg luettelee seikkoja, mitä rahalla ei saa. Hän sanoo:

Rahalla saadaan:
ruokaa, mutta ei ruokahalua;
rohtoja, mutta ei terveyttä;
sänkyvaatteita, mutta ei unta;
koruja, mutta ei kauneutta;
komeutta, mutta ei viihtymystä;
naurua, mutta ei iloa;
tovereita, mutta ei ystävyyttä;
palvelijoita, mutta ei uskollisuutta;
harmaita hiuksia, mutta ei kunniaa;
tyyniä päiviä, mutta ei rauhaa.
Kuoren kaikkeen saa rahalla, mutta ydintä ei voi ostaa.
Ja kuitenkin hallitsevat rahat maailmaa.

Jälkitiedot.

(Marrask. 15 p:n jälkeen painetut).

Venäjän hallitus.

Se hallitus, jonka bolshevikit koettivat muodostaa vallankaappauksensa jälkeen ja joka jonkun aikaa lienee ollutkin vallassa, kutsui itseään „kansankomissarien neuvostoksi" ja kuuluivat siihen: Vladimir Uljanow-Lenin (puheenjohtajana) sekä kansankomisarioina A. J. Rykow sisä-, V. P. Miljutin maanviljelys-, A. G. Shljapnikow työ-, V. P. Nogin kauppa- ja teollisuus-, A. V. Lunatsharski kansanvalistus-, J. J. Skvortsew raha-, D. L. Bronstein (Trotski) ulko-, G. J. Oplokow (Lonow) oikeus-, J. A. Feodorovitsh muonitus-, H. P. Avilow (Hlebow) posti- ja sähkölennätin ja L. V. Dshugashvili (Stalin) kansallisuusasioita varten sekä sota- ja meriasioita varten komitea, johon kuuluvat V. A. Avdejenko (Antonow), H. V. Krylenko ja Dybenko. Rautatieasioiden kansankomisarion paikka jäi täyttämättä Rjasanovin kieltäydyttyä sitä vastaanottamasta.

Pääasiassa lienevät kuitenkin varsinaisina mellakkapäivinä käytelleet valtaa n. s. sosialivallankumouksellinen komitea ja n. s. neuvostojen yleinen edustajakokous.

Puhtaasti bolshevikilaisen hallituksen sijaan koetettiin sitten muodostaa hallitusta kaikista sosialistipuolueiden jäsenistä. Se ei ole tähän asti onnistunut. Lomaan on huhuiltu Kalediinin y. m. diktaattorivallasta. Nyt ovat useat bolshevikkihallituksen jäsenistä eronneet, niin että hallitusasioita pääasiassa hoitanevat vain Lenin ja Trotski.

Bolshevikkien maalaki.

Neuvostojen yleinen kongressi on hyväksynyt ja Leninin hallitus vahvistanut seuraavan maalain:

1) Tilanomistajain maanomistus lakkautetaan heti ilman mitään korvausta.

2) Tilanomistajain maat, samoin kuin kaikki spanaasimaat, luostarien ja kirkkojen maat irtaimistoineen ja rakennuksineen joutuvat volostimaakomiteain ja talonpoikaisedustajain kihlakunnanneuvostojen käytettäviksi perustavaan kansalliskokoukseen asti.

3) Kaikki koko kansan omaisuudeksi julistetun takavarikoidun omaisuuden vahingoittaminen ilmoitetaan titen rikokseksi, jonka vallankumouksellinen oikeus rankaisee. Talonpoikain edustajain kihlakunnanneuvostot ryhtyvät kaikkiin tarpeen vaatimiin toimenpiteisiin ankaran järjestyksen noudattamiseksi tilanomistajain maita takavarikoitaessa, ottavat selvän siitä miten suuret maaosuudet ovat ja mitkä on takavarikoitava tarkan luettelon aikaansaamiseksi takavarikoidusta omaisuudesta sekä kansalle siirtyneen maan ja rakennusten, maanviljelyskalujen, karjan, hedelmävarastojen y. m. tarkaksi valvonnaksi.

Suuren maaundistuksen järjestämiseksi aina uudistuksen lopulliseen ratkaisuun asti perustavassa kansalliskokouksessa on kaikkialla noudatettava talonpoikaisasetusta, joka on laadittu 242 paikallisen talonpoikaisasetuksen perusteella.

5) Sotilaskasakkain maita ei takavarikoida.

„Delo Narodan" mukaan on talonpoikain edustajain neuvosto ilmoittanut, ettei se ota suoritettavakseen bolshevikien maalaissa sille annettua tehtävää.

Maakomiteain neuvosto ei ole myöskään tyytyväinen lakiin

Bolshevikkihallituksen julistus eri kansallisuuksien asemasta ja oikeuksista.

Venäjän tasavallan kansallisuusasiain komissari Dshugashvili-Stalin ja kansankomissarien neuvoston puheenjohtaja V. Uljanov-Lenin ovat julkaisseet Venäjän kansojen oikeuksia koskevan deklaratsionin, jossa sanotaan, että sen jälkeen kun talonpojat, sotamiehet, matruusit ja työläiset on vapautettu, tulee Venäjän kansojen vuoro. Tsarismin aikana Venäjän kansoja järjestelmällisesti yllytettiin toinen toisensa kimppuun, josta oli seurauksena mellakoita ja pogromeja sekä kansojen orjuutus.

Tämän järjestelmän sijaan on asetettava Venäjän kansojen vapaaehtoinen ja rehellinen liitto.

Kun vallankumouksessa valta siirtyi kadettiporvaristolle, ruvettiin muihin kansallisuuksiin nähden noudattamaan riidanhaastelun ja provokatsionin politikkaa, josta oli seurauksena keskinäisen luottamuksen häviäminen.

Tästä arvottomasta valheen ja epäluottamuksen politikasta on tehtävä loppu.

Neuvostojen ensimäinen kongressi kesäkuussa julisti Venäjän kansojen oikeuden vapaaseen itsemääräykseen. Toinen kongressi on sen nyt vahvistanut vielä jyrkemmässä ja selvemmässä muodossa.

Noudattaen näiden kongressien tahtoa on kansankomissarien neuvosto päättänyt asettaa toimintansa perustaksi Venäjän kansallisuuksiin nähden seuraavat näkökohdat.

1. Venäjän kansojen yhdenvertaisuus ja suverenisuus.

2. Venäjän kansojen oikeus vapaaseen itsemääräykseen aina eroamiseen ja itsenäisen valtakunnan muodostamiseen asti.

Kaikkien kansallisten ja kansallis-uskonnollisten etuoikeuksien ja rajoitusten lakkauttaminen.

4. Venäjällä asuvien kansallisten vähemmistöjen ja kansatieteellisten ryhmien vapaa kehitys.

Tätä koskevat määräykset laaditaan heti kun kansallisuuksien asiain komitea on muodostunut.

— **Semskij sobor koolle ennen perustavaa kansalliskokousta.** Pietarin kaupungin duuma on antanut kaupunkien ja maalaiskuntien itsehallintolaitoksille sekä talonpoikais-, työ- ja sotamiesneuvostoille seuraavan julistuksen:

Vallitseva sekasorto on pysähdyttänyt perustavan kokouksen koolle kutsumista valmistelevat työt. Pietarin duuma on päättänyt: hallitusvallan ja järjestyksen palauttamiseksi maahan, siksi kunnes perustava kokous kokoontuu, kutsua koolle kaupunkien ja maalaiskuntien sekä talonpoikais-, työ- ja sotamiesneuvostojen toimeenpanevien komiteain edustajat, jotka ovat valitut yleisen yhtäläisen, välittömän ja salaisen äänestyksen perustalla. Edustajien on saavuttava Pietariin marrask. 20 p.

— **Perustavan kokouksen vaalit.** Yleisvenäläinen perustavan kokouksen vaalikomitea on huomannut, että viimeaikaiset tapaukset ovat kovin epäedullisesti vaikuttaneet vaalien valmistustöihin. Vaalien toimitus määräajan kuluessa on käynyt yhä vaikeammaksi ja valtiolliset olot ovat muuttuneet epänormaaleiksi. Komitean yhteys eri paikkakuntien kanssa on tullut melkein kokonaan keskeytetyksi.

Tästä huolimatta toivoo komitea, että vaalit toimitetaan määräaikana, missä vapaa äänestys vain on mahdollista ja missä lailliset vaatimukset voivat tulla noudatetuiksi. — „N. Shisn".

— **Kirjapainot, sanomalehdet ja paperi.** „Nov. Shisnin" mukaan on toimeenpaneva keskuskomitea ilmoittanut, että kaikki kirjapainot julistetaan valtion omaisuudeksi, samoin paperi. Kirjapainojen käyttöoikeus sanomalahtien julkaisemista varten annetaan ainoastaan puolueille ja suurille järjestöille suhteellisesti niiden jäsenluvun mukaan. Toisella käskykirjeellä tullaan monopolisoimaan ilmoitukset yksinomaan „Hallituksen Sanansaattajaa" varten.

Tilaajat!

Ilmoittakaa aikanaan Karjalaisten Sanomain konttoriin Helsinki, Vuorikatu 8 A, puh. 7496, tuleeko tilauksenne jatkumaan ensi vuodelle. Sekä yksityiset tilaajat, että asiamiehet, hankkikaa uusia tilauksia ensi vuodelle!

Tilausmaksut tältä vuodelta pyydetään tässä kuussa lähettämään edellämain. osotteella.

Kaikki Karjalan Sivistysseuralle aiotut kirjeet pyydetään tästedes lähettämään yksistään os. Karjalan Sivistysseuran Sihteeri, Helsinki, Vuorikatu 8 A.

Kaikki Karjalaisten Sanomille aiotut kirjoitukset pyydetään osottamaan: Karjalaisten Sanomain Toimittaja, Helsinki, Vuorik. 8 A.

Muut lehdelle tulevat kirjeet (ja rahat) osotetaan: Karjalaisten Sanomain konttori, Helsinki, Vuorikatu 8 A.

Savo-Karjalan Osake-Pankki

Osakepääoma 6 milj. markkaa.

Pääkonttori: Wiipurissa, Torkkelinkatu 18.

Haarakonttoreita:
Joensuussa, Lahdessa, Lappeenrannassa ja Savonlinnassa.

Ottaa talletuksia, antaa lainoja,
suorittaa kaikkia pankkitehtäviä.

Talletuksista maksetaan korko neljä kertaa vuodessa.
Tallettajille annetaan voitto-osuutta.

Karjalan oma maakuntapankki.

Karjalaisten Sanomat

ilmestyvät täst'edes kaksi kertaa kuussa 4—6-sivuisena tämän kokoisena. Kirjoituksista toiset julkaistaan suomenkielellä, toiset aunuksen murteella, venäjän kirjaimilla — aunukselaisia varten. Silloin tällöin julkaistaan lehdessä kuvia. Lehden hinta on tänä vuonna 3 mk. eli (Wenäjällä) 1 rupla 50 kop.

Lehden tehtävä:

1) tuoda viestejä Venäjän puolella asuville karjalaisille muusta maailmasta ja välittää heidän tietojaan muille:

2) olla heidän varsinaisena, yhteisenä puhepaikkanaan, suoden sijaa heidän mielipiteittensä ilmaisuille kaikista heille tärkeistä asioista;

3) olla heidän alkavien kaunokirjallisten yrityksensä ilmoilletulo-paikkana.

Lehden yleinen ohjelma:

1) Kansankieli opetuskieleksi kaikkiin karjalaisella alueella oleviin kouluihin, alempiin yksinomaiseksi, ylempiin tasa-arvoiseksi venäjänkielen rinnalle!

2) Kansankieli kirkkoihin ja seurakunnallinen hallinto mahdollisimman laajasti kansan käsiin! Papit tulee saada kansan itsensä valita.

3) Karjalan kansan enemmistön uskontona on kreikkalaiskatolisen uskonnon saatava rauhassa ja vapaasti kehittyä täyden uskonnonvapauden perusteella.

4) Kansan on saatava toimittaa asiansa omalla kielellään kaikissa paikallisissa virastoissa ja kansan omia poikia on kaiken mahdollisuuden mukaan nimitettävä näihin virkoihin. Hallituksen on otettava erityiseksi huolekseen tällaisten virkamiesten valmistaminen.

5) Maanomistusoikeuksia on laajennettava.

6) Kansan on saatava vapaasti toimia oman edistymisensä hyväksi sekä taloudellisessa että henkisessä kuin myöskin valtiollisessa suhteessa.

7) Toiminnassaan on kansan noudatettava tarkkaa laillisuutta, sillä järjestys on kansojen parhain voima!

Lehteä toimittaa kirjailija IIVO HÄRKÖNEN ja kustantaa

Karjalan Sivistysseura.

Lehden toimituksen ja konttorin osote: Helsinki, Vuorikatu 8 A.

Карјалазіен Саномат

илмавутах тämäн сўўскуун (сентабрјан) аллус алгаин какси кердуа куус 2—3 лехтизеннä тämäн когозенна лехтеннä. Тойзет кирјутукеет пайнетах лапин- да суомен кіелел, тойзет тäл ануксен (ливвин) кіелел. Эräхтих лехтих пайнетах кувіе. Лехтен хинда тäнä вуоденна 1 рубл. 50 коп., тулієнна 5 рубл.

Лехтен діело:

1) туува віестилöй Венјан пуолел эläјіл карјалазил муус муаилмас и віјја хеіјäн тіедолой муйл;

2) андуа тилуа хеіјäн пагинойл да кирјутуксил кайкис хейл тäргейс ажейс;

3) андуа тилуа хеіјäн кўнјä- да кирјаміехіен кайкеилазіл старинойл, пајолойл да скуаскойл.

Лехтен дуумат да міелес-пивот:

1) јотта рахвахан кіели тулис школакіелексе кайкких рахвахан школих да оппилайтокеих!

2) јотта рахвахан кіелел и кирикöн діелот тойминтетас сего кирикöс сего муйс кирикöн ажейс. Віел пидäс рахвахан иччех пiäстä эндистä энембäл саномах саной кириккöхнеис діелолойс и иче валлита омат папит.

3) Карјалайзен да ливвикöйн рахвахан настојажкойнна віеронна пидää тäл православнойл (Венјан да Греческойн муан) віерол андуа тäўзи вабахуе да ойгевус эліі да олла тämäн рахвахан кескес.

4) Рахвахан пидää суаха кайкис омис виргапайкойс да лайтокеис, кайккіен виргаміехіен да чіінулойс-олијойн кер, тойминтуа ажіет омаллех кіелеллех, и тämäн-кіелизіе виргаміехіе он тäсіеллех руветтава азумах карјалайзен да ливвикöйн рахвахан кескех. Халличукеен он руветтава пäйдä виргаміехіе валмистамах.

5) Муан-омистус-ойгевуксіе он сууренденттава.

6) Рахвахан он суадава раухас да ахнетелематта дуумиє да тойміє омієн ажієлоїн эдех кайкис кохтис.

7) Рахвахан он кайкис ажейс ноуветтава лагилон да законой: толкку да порјадка он муан да рахвахан парас абу.

Лехтіе пайнаттаа

Карјалан Улендўс-Сеура.

Лехтен адресен: г. Гельсингфорсъ. Финляндія. Karjalaisten Sanomain Toimitus.

SORTAVALASSA 1917. SORTAVALAN KIRJAPAINON O.-Y.